

TUNTEMATON TUTUKSI

Perehdytyskansio Vanhamäen lastenkotiin saapuville lapsille ja nuorille

Lehikoinen Jutta & Väänänen Heidi

Opinnäytetyö, syksy 2010

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Diak Itä

Sosiaalialan koulutusohjelma

Sosionomi (AMK)

+ Kirkon nuorisotyöntekijän virkakelpoisuus

TIIVISTELMÄ

Lehikoinen, Jutta & Väänänen, Heidi.

Tuntematon tutuksi - Perehdytyskansio Vanhamäen lastenkotiin saapuville lapsille ja nuorille. 78 sivua, 4 liitettä. Pieksämäki, syksy 2010.

Diakonia-ammattikorkeakoulu, Diak Itä, Pieksämäki

Sosiaalialan koulutusohjelma

Sosionomi (AMK) / Sosionomi + kirkon nuorisotyöntekijän virkakelpoisuus.

Opinnäytetyön tavoite oli tuottaa käyttökelpoinen perehdytyskansio Vanhamäen lastenkotiin avohuollon tukitoimena tai huostaan otettuina saapuville lapsille ja nuorille. Tavoitteena oli tehdä perehdytyskansioista lastenkodin tarpeita vastaava työväline työntekijöille uusien lasten ja nuorten perehdytyksen avuksi. Perehdytyskansion tavoitteena oli myös muuttaa lasten ja nuorten mahdollisesti pelottavia mielikuvia lastenkodista mukavaan, huolehtivaan ja rakastavaan lastenkotiin. Perehdytyskansio rakennettiin työyhteisön toiveiden ja asiantuntijuuden pohjalta. Perehdytyskansioon koottiin olennainen lastenkodin uusia tulokkaita koskeva tieto. Kansiossa käytettiin kohderyhmän laajasta ikäjakaumasta johtuen paljon itse otettuja valokuvia selventämään perehdytyskansion tarkoitusta. Kohderyhmään kuuluivat lapset 0 -12 vuotiaaksi sekä nuoret 12 ikävuodesta ylöspäin. Perehdytyskansiossa esiteltiin Vanhamäen lastenkodin tiloja, tapoja ja toimintaa sekä myös Suonenjoen kaupungin tarjoamia harrastusmahdollisuuksia. Kansiota tehtiin tarkoituksenmukaisesti selkeä, ytimekäs ja looginen, jotta se olisi mukava ja helppo apuväline lasten ja nuorten vastaanottamiseksi.

Opinnäytetyön kirjallisessa raportissa pyritään käsittelemään niitä asioita, jotka tukevat perehdytyskansion rakentamista, esimerkiksi perehdyttämistä sekä lastensuojelua. Lisäksi raportissa käydään läpi koko opinnäytetyöprosessia, sen tuomia haasteita ja oppimiskokemuksia. Raportissa arvioidaan myös prosessin alussa asettamiemme tavoitteiden toteutumista sekä omaa työskentelyämme prosessin aikana.

Saadun palautteen ja oman arvioinnin perusteella perehdytyskansio oli onnistunut kokonaisuus. Jatkossa perehdytyskansiota tullaan käyttämään työvälineenä Vanhamäen lastenkodin arjessa.

Asiasanat: perehdyttäminen, perehdytyskansio, produktio, lastenkoti, lastensuojelu, sijaishuolto

ABSTRACT

Lehikoinen, Jutta and Väänänen, Heidi.

From Unknown to Known - Orientation File for Children and Young People Arriving at Vanhamäki's Orphanage. 78 p, 4 appendices. Language: Finnish. Pieksämäki, Autumn 2010.

Diaconia University of Applied Sciences, Degree Programme in Social Services, Option in Christian Youth Work, Degree: Bachelor of Social Services.

The goal of our thesis was to produce a useable orientation file for Vanhamäki's orphanage as community care's measure of support or to children and youngster's who are taken in custody. The aim was to execute an orientation file which is a suitable instrument for the staff who are doing the introduction. One of the targets of the orientation file was to change children's possible image of a frightening orphanage to a pleasant, nurturing and loving orphanage. The orientation file was built based on the wishes of the work community and their expertise. All the essential knowledge concerning orphanage's new comers was combined to the orientation file. The file contains lots of self-taken photos for clarifying the file's meaning, due to the wide age distribution of the target group. The target group consisted of children from ages 0-12 and youngsters 12 years and older. The orientation file introduced the property, customs and activities of Vanhamäki's orphanage and also leisure time opportunities offered by the city of Suonenjoki. The file was done articulate, pithy and logical so that is a pleasant and easy tool when receiving children and youth.

Based on the orientation file we also did a written report which is part of our thesis. In the report we discussed orientation and child protection. We also went through the whole thesis process and its challenges and learning experiences. In the report we also evaluated how well we were able to reach our goals which we set in the beginning of the process and also we evaluated our own working during the process.

Based on the feedback we had, the orientation file was successful. In future this orientation folder will be used as a tool in the Vanhamäki's orphanage.

Key words: orientation, orientation file, orphanage, child protection, foster care.

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	6
2 VANHAMÄEN LASTENKOTI LASTENSUOJELUYKSIKÖNÄ	8
2.1 Vanhamäen lastenkodin esittely	8
2.2 Lasten ja nuorten polku Vanhamäen lastenkotiin.....	10
2.3 Lastensuojelulaki ohjaa toimintaa	12
2.4 Lapsen kehityksen huomioiminen lastensuojelussa	13
3 OPINNÄYTETYÖN TAVOITTEET	15
4 PEREHDYTTÄMINEN	17
4.1 Perehdyttäminen käsitteenä	17
4.2 Perehdyttämisen tavoitteet.....	18
4.3 Perehdyttämisen hyödyt	18
5 OPINNÄYTETYÖPROSESSI	20
5.1 Taustaa produktion takana.....	20
5.2 Produktion eteneminen	20
5.3 Palautteiden ja prosessin kirjaaminen.....	24
5.4 Pienistä asioista asiallinen kokonaisuus	25
5.5 Vanhemmat huomioon ottaen.....	25
5.6 Produktion käyttötarkoitus	26
5.7 Produktion rakenne.....	27
5.8 Kotipaikkakunta apuna	28
6 ARVIOINTI VALMIISTA PEREHDYTYSKANSIOSTA	30
7 HENGELINEN KONTEKSTI OPINNÄYTETYÖSSÄ	34
7.1 Jälkiviisaus.....	34
7.2 Kontekstuaalisuus nykypäivään	35
8 POHDINTA	37
8.1 Produktion suunnittelun arviointi	37
8.2 Muuttujia ja valintoja omassa työskentelyssämme	37
8.3 Palautteet ja tiedonvälitys työyhteisössä prosessin aikana	39
8.4 Johtopäätöksiä produktiosta	40
8.5 Omien valintojemme kyseenalaistaminen	41
8.6 Johtopäätöksiä omasta työskentelystä	43
8.7 Ammatillinen kasvu ja oppimiskokemukset.....	45

LÄHTEET.....	46
LIITTEET	49
Liite 1 Alkukartoituskyselylomake Vanhamäen Lastenkodin työntekijöille	48
Liite 2 Välipalautekyselylomake Vanhamäen Lastenkodin työntekijöille.....	49
Liite 3 Loppupalautekyselylomake Vanhamäen Lastenkodin työntekijöille	51
Liite 4 Tervetuloa Vanhamäen Lastenkotiin - perehdytyskansio.....	53

1 JOHDANTO

”TUNTEMATON TUTUKSI – Perehdytyskansio Vanhamäen lastenkotiin saapuville lapsille ja nuorille” kertoo jalosta tavoitteestamme auttaa, useasti valmiiksi vaikeista oloista saapuvia, lapsia ja nuoria sopeutumaan uuteen alkuun uudessa paikassa. Kansiossamme käsittelemme perehdyttämistä Vanhamäen lastenkodin yksikköön. Lapset ja nuoret ovat voineet olla jo aikaisemmin sijoitettuina muihin lastenkoti yksiköihin, tai kyseessä voi olla ensimmäinen sijoitus huostaanoton jälkeen.

Ihmislapsi avuton,
on ilman suojaa turvaton,
ei soisi hänen joutuvan
eikenenkään huolehtimaksi,
eikenenkään kuulemaksi,
eikenenkään välittämäksi.

(Törrönen 1994, 4.)

Tuntematon voidaan kokea usein pelottavana ja uhkaavana yksinäisyytenä. Kyseinen päivä, jolloin lapsi tai nuori joutuu sijaishuollon tukitoimenpiteenä huostaan otetuksi ja hänet sijoitetaan lastensuojelulaitokseen, tulee olemaan hänelle, muutoksen tuovan, loppuelämän ensimmäinen päivä. Toivomme, että voisimme olla produktiomme myötä läsnä ja apuna tuossa perehdytysprosessissa jonka Vanhamäen lastenkotiin saapuva lapsi ja nuori joutuu läpikäymään.

Tavoitteemme oli luoda lapsille ja nuorille annettava, sekä heitä osallistava perehdytyskansio työvälineeksi Vanhamäen lastenkodin yhteisölle ja työntekijöille. Lasten ja nuorten perehdytyskansio luotiin soveltaen teoriapohjaa uuden työntekijän perehdyttämisestä. Opiskelimme teoriatietoa työntekijöiden perehdyttämisestä uuteen työyhteisöön ja parhaamme mukaan sovelsimme sitä lasten ja nuorten perehdyttämiseen, yhteistyössä Vanhamäen lastenkodin yhteisön kanssa. Kansion tavoitteisiin kuului olla yksinkertainen mutta monipuolista käyttöä varten toteutettu kokonaisuus.

Teorian etsiskelyn lisäksi menetelminä käytimme kirjallisia kartoitus-, väli-, ja loppukyselyjä lastenkodin työntekijöille, joiden avulla saimme arvokasta ensikäden tietoa sekä ohjausta minkälaiseen produktioon ja lopputulokseen lastenkodilla on tarvetta.

Näistä rakensimme itsellemme suunnitelmat produktion toteutuksesta, työskentelymme arvioinnista (LIITTEET 1-3), ja varsinaisen raportin työstämisestä.

Lasten ja nuorten parissa ja heidän eteensä tehtävä työ ei koskaan tule olemaan turhaa tai poissa muodista. Lapsia ja nuoria riittää aina ja koimme tulevana sosiaalialan ammattilaisina tärkeäksi toteuttaa opinnäytetyön, josta olisi hyötyä lasten ja nuorten hyvinvoinnille ja apua heidän parissaan työskenteleville ammattilaisille. Uskomme että hyvä ja napakka perehdytys takaa lastenkotiin saapuneelle lapselle ja nuorelle hyvät lähtökohdat lähteä itse ottamaan selvää ja tutustumaan Vanhamäen lastenkotiin.

2 VANHAMÄEN LASTENKOTI

2.1 Vanhamäen lastenkodin esittely

Suonenjoen kaupungissa sijaitsee Vanhamäen lastenkoti jonka toiminnasta vastaa Vanhamäki-säätiö. Itse Vanhamäki-säätiön on perustanut Mannerheimin Lastensuojelu liiton Pohjois-Savon piiri ry vuonna 2004. MLL:n tärkeiden arvojen ja periaatteiden mukaan toimitaan myös Vanhamäen lastenkodilla. (Vanhamäen lastenkoti i.a.)

Jokaisella lapsella on oikeus hyvään ja onnelliseen lapsuuteen. Mannerheimin Lastensuojeluliitto työskentelee tämän oikeuden toteuttamiseksi yhteistyössä monien eri tahojen kanssa. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto)

Kaikki toiminta on Itä-Suomen aluehallintoviraston ja Suonenjoen kaupungin sosiaali-toimen tarkkailun ja valvonnan alla. Tiloina Vanhamäen lastenkodilla toimii tätä toimintaa ajatellen remontoitu kaksikerroksinen tiilitalo Vanhamäen toimintakeskuksen pihapiirissä. Lastenkodissa on asuintilat 16 lapselle ja nuorelle. Tilat on jaettu pienten lasten ja nuorten osastoihin. Pienten lasten osastolla ovat alle kouluikäiset ja peruskoulu käyvät lapset, kun taas nuorten osastolla ovat peruskoulun lopettelevat tai jo lopettaneet nuoret. Myös itsenäistyville ja jälkihuoltonuorille suunnattuja asuinhuoneistoja sijaitsee samalla Vanhamäen alueella sekä Suonenjoen keskustassa. (Vanhamäen lastenkoti i.a.)

Lastenkodin rakennus

Ammattitaitoinen henkilökunta koostuu yhdestätoista ohjaajasta ja taustalla on nelihenkinen varahenkilöstö ryhmä, joka on apuna lomien ja sairauslomien sattuessa. Lastenkodin johtajana vuodesta 2008 asti on toiminut Eeva-Liisa Hassinen. (Vanhamäen Lastenkoti i.a.)

Lastenkodin tämänhetkinen käytäntö uusien lasten ja nuorten perehdyttämisessä on, että lastenkotiin tuleva lapsi tai nuori käy tutustumiskäynnillä lastenkodille ennen varsinaista muuttopäivää. Kun lapsi tai nuori sitten muuttaa lastenkotiin, on lasten ja nuorten perehdyttäminen vain ohjaajien suullista perehdyttämistä asioihin ja tutustuttamista lastenkodin tiloihin ja paikkoihin.

Vanhamäen lastenkoti on laajasti verkostoitunut Suonenjoen kaupungin sekä sen kolmannen sektorin palveluiden tuottajien kanssa. Lastenkodin lapset ja nuoret täyttävät oppivelvollisuutensa joko Suonenjoen tarjoamissa koululaitoksissa tai lähikuntien ja kaupunkien kouluissa, kuten esimerkiksi Pieksämäellä. Koulukyydityksistä pitempi-matkalaisille on tehty sopimus paikallisen taksiaseman kanssa. Lastenkoti panostaa rohkaisemaan lasten ja nuorten omia kiinnostuksen kohteita ja pitämään toiminnallisuutta selkeänä tavoitteena. Tarjotessaan lapsille ja nuorille monipuolisia harrastemahdollisuuksia, verkostoituminen on ulottunut uima- ja jäähallin toimintaan sekä paikalliseen kaupungin ylläpitämään Nuorisotalo-toimintaan. (Vanhamäen lastenkoti i.a.)

Vanhamäen lastenkoti haluaa panostaa psykososiaalisen tuen tarpeessa olevien lasten, nuorten ja myös heidän perheidensä hyvinvointiin ja mahdollisuuksiin elää hyvää elämää turvallisessa ja kehittävässä kasvuympäristössä. Lastenkodille on tärkeää säilyttää lapsen ja nuoren välit tämän vanhempiin ja ystäviin mahdollisuuksien mukaan. Lastenkodin asettamien tavoitteiden mukaan lapselle ja nuorelle tulee luoda turvallinen ja välittävä kasvuympäristö, tehdä arjesta toiminnallinen selkeine päivärutmeineen, turvata ja tukea opiskelua sekä opettaa käytännön taitoja. Päämääriin parhaiten päästäkseen lapsi ja nuori on kohdattava ja ohjattava olemaan oman elämänsä subjekti eikä vain taustalla objektina. (Vanhamäen Lastenkoti i.a.)

2.2 Lasten ja nuorten polku Vanhamäen lastenkotiin

Lastensuojelun tarkoituksena on tähdätä lasten persoonallisuuden sekä myös fyysisten ja psyykkisten ominaisuuksien tasapainoiseen kehittämiseen. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen päätökset ovat lähtökohtana lastensuojelun tai toisin sanoen lasten julkisen huollon oikeudellisille ohjeille. (Mikkola 2004, 61.) Lastensuojelun tarkoituksena on myös tukea vaikeaan tilanteeseen joutuneita perheitä selviytymään ongelmistaan ja pääsemään takaisin tasapainoiseen elämään. Lapsella on siis erityinen etu ja oikeus suojeluun. YK:n lapsen oikeuksien yleissopimus antaa puitteet sille, kuinka lapsen etu ja suojelu ymmärretään. Yhteiskunnalla on oikeus puuttua lapsen elämään silloin, kun elinolosuhteet eivät kykene vastaamaan lapsen tarpeisiin eikä lapsen edut toteudu tavalla, joilla niiden pitäisi toteutua. Se, milloin lapsen etu tai oikeus suojeluun vaarantuu, on kuin veteen piirretty viiva. Lastensuojeluun ei ole olemassa mitään yhtä oikeaa toimintatapaa, vaan niitä tulee harkita aina tapauskohtaisesti. (Hujala, Puonti & Saarnio 2004, 3.) Lastensuojeluun kuuluvat myös lapsen kehitykselle ja kasvulle keskeiset palvelut, kuten päivähoito, neuvola ja koulu. Lastensuojelulain mukaan on kolmea erilaista tyyppiä, jonka avulla annetaan tukea. Näitä ovat avohuollon tukitoimi, sijaishuolto sekä jälkihuolto. (Lastensuojelulaki 2007.)

Lasten ja nuorten polku Vanhamäen lastenkotiin johtaa avohuollon tukitoimena tai huostaan oton kautta. Lastenkoti toimii sijaishuoltolaitoksena, mutta myös tilapäisenä sijoituspaikkana, kun lapselle tai nuorelle etsitään pitempiaikaista sijoituspaikkaa. (Vanhamäen lastenkoti i.a.) Kodin ulkopuolelle asumaan sijoitetun lapsen sijoittamista voidaan perustella useilla päätöksillä. Lapsi voidaan sijoittaa avohuollon tukitoimena, huostaan otettuna, kiireellisesti sijoitettuna sekä jälkihuoltona. Lapsi voidaan sijoittaa kodin ulkopuolelle myös yksityisesti. (Saastamoinen 2008, 24.)

Ennen sijaishuoltoon sijoittamista tapahtuu usein huostaanotto, jossa vanhempien huoltajuutta rajataan ja vastuu siirtyy kunnan sosiaalilautakunnalle. Huostaanotto kestää niin kauan, kun sille on edellytyksiä, mutta korkeintaan siihen asti kun lapsi täyttää 18 vuotta. Huostaanottoa seuraa jälkihuolto. (Mikkola 2004, 77.) Mikäli taas lapsi sijoitetaan avohuollon tukitoimena, tarvitaan siihen lapsen huoltajan sekä 12 vuotta täyttäneen lapsen suostumus. Avohuollon tukitoimena sijoittaminen on lyhytaikainen sijoitus. Lapsen sijoittaminen avohuollon tukitoimena kodin ulkopuolelle ilman vanhempiaan on mah-

dollista vain rajatuissa tapauksissa, usein sijoittaminen tapahtuu esimerkiksi silloin kun lapsen vanhempi tai huoltaja on hoidettavana esimerkiksi mielenterveyskuntoutuksessa. (Räty 2010, 270–271.)

Sijaishuoltoa järjestetään lastensuojelulaitoksissa, joita ovat muun muassa lastenkodit, nuorisokodit, vastaanottokodit sekä koulukodit. Näitä ylläpitää valtio, kunnat tai yksityiset yhteisöt. Jos toimintaa ylläpitää yksityinen yhteisö, niin kyseisen lastensuojelulaitoksen toimintaa valvoo Aluehallintovirasto. Laitoshuoltoon sijoitetaan yleensä lapset, jotka ovat vaikeahoitoisia tai vaativat erityistä osaamista. Tämän vuoksi on tärkeää, että laitoshuollossa työskentelevä henkilökunta on tarpeeksi ammattitaitoinen ja henkilökuntaa on tarpeeksi. Mikäli laitoshuolto on tarpeeksi hyvin järjestettyä, sitä pidetään usein parhaana mahdollisena vaihtoehtona lapsen sijaishuollolle. (Saastamoinen 2008, 30–31.)

Tyypillisin lastensuojelulaitoksen toimintamuoto on juuri lastenkoti. Usein lastenkoteissa eri osastot on jaettu iän mukaan ja näin ollen eri toiminnot on saatu jaettua lapsille luonnollisiksi ja kodinomaisiksi. Lastenkodin koot vaihtelevat kymmenen lapsen yksiköstä jopa sadan lapsen yksikköön. Lastenkoti on koti lapselle ja lastenkodin lapset käyvät sieltä koulussa, harrastuksissa ja kavereiden luona niin kuin lapset käyvät asuessaan vanhempiensa kanssa kotonaan. Kasvatustyöllä on myös tärkeä merkitys lastenkodissa, sillä työntekijöiden tehtävänä on kasvattaa lapset normaalilla kasvatustyöllä ja välittää ja kannustaa lapsia. Tärkeää on myös, että lapsilla on tietyt rajat ja että heitä suojellaan. (Ihalainen & Kettunen 2006, 89.)

Sijaishuollon lisäksi on olemassa myös muita lastensuojelun tukimuotoja. Avohuollolla käsitetään, että lasta tai perhettä tuetaan heidän omassa elinympäristössään. Avohuollon tuen antamisen keinoja ovat muun muassa ohjaaminen, neuvominen sekä osallistuminen lapsen ja perheen arkielämään. Jälkihuollossa lapsi tai nuori siirtyy takaisin aiempaan perheeseen tai itsenäiseen asumiseen. (Mikkola 2004, 77.)

Mikään uusi asia lastensuojelu ei kuitenkaan ole, vaan ensimmäiset toimet lasten suojelemiseksi on käynnistetty jo 1800-luvulla. 1936 on laadittu ensimmäinen lastensuojelulaki, joka uudistettiin täysin vuonna 1984. Uusin lastensuojelulaki astui voimaan 1.1.2008. (Hujala ym. 2004, 3.)

2.3 Lastensuojelulaki ohjaa toimintaa

Lastensuojelulaitoksille on säädetty lastensuojelulaissa vaatimukset muun muassa toimitiloista. Kaikissa lastensuojelulaitoksissa on oltava riittävät ja asianmukaiset toimitilat. Jokaisella laitoksessa asuvalla lapsella on oltava riittävästi yksityisyyttä. Tämä tarkoittaa sitä, että lapsella on oltava mahdollisuus saada olla yksin ja rauhassa omalla alueellaan esimerkiksi omassa huoneessaan. Tämä on tärkeää muun muassa lapsen oman identiteetin vuoksi. Omien huoneiden lisäksi lastensuojelulaitoksissa on oltava riittävät ja kodinomaiset tilat lasten yhteiseen käyttöön. Tavoitteena tulisi olla, että lastensuojelulaitos olisi normaalissa ympäristössä sijaitseva tilava perheasunto, jossa on turvattu lasten viihtyvyys sekä kodinomaisuus. (Saastamoinen 2008, 88–89.) Nämä edellä mainitut asiat on otettu huomioon Vanhamäen Lastenkodin toiminnassa ja tiloissa. Laissa lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta on määritelty, mitä on noudatettava lapsen sijaishuollossa.

Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta 1 §:

Lapsen huollon tarkoituksena on turvata lapsen tasapainoinen kehitys ja hyvinvointi lapsen yksilöllisten tarpeiden ja toivomusten mukaisesti. Huollon tulee turvata myönteiset ja läheiset ihmissuhteet erityisesti lapsen ja hänen vanhempiensa välillä.

Lapselle tulee turvata hyvä hoito ja kasvatus sekä lapsen ikään ja kehitystasoon nähden tarpeellinen valvonta ja huolenpito. Lapselle on pyrittävä antamaan turvallinen ja virikkeitä antava kasvuympäristö sekä lapsen taipumuksia ja toivomuksia vastaava koulutus.

Lasta tulee kasvattaa siten, että lapsi saa osakseen ymmärtämystä, turvaa ja hellyyttä. Lasta ei saa alistaa, kurittaa ruumiillisesti eikä kohdella muulla tavoin loukkaavasti. Lapsen itsenäistymistä sekä kasvamista vastuullisuuteen ja aikuisuuteen tulee tukea ja edistää. (Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta 1983.)

2.4 Lapsen kehityksen huomioiminen lastensuojelussa

Lastensuojelulaitoksissa on erittäin tärkeää huomioida lapsen kasvu ja kehitys eri ikäkausittain. Lapsen kasvulla tarkoitetaan lähinnä fyysistä kasvua, kuten pituuden ja painon kehitystä. Kehityksellä taas tarkoitetaan laajempaa ihmisessä tapahtuvaa muutosta, jotka muokkaavat jokaisesta persoonallisen sekä ainutlaatuisen yksilön. Näitä muutoksia ovat muun muassa kognitiiviset, kielelliset, fyysis-motoriset, sosiaaliset ja emotionaaliset muutokset. Kehitys tapahtuu iän myötä tiedostamattomina muutoksina. (Kronqvist & Pulkkinen 2007, 8.) Kognitiiviset muutokset tarkoittavat muistin, kielen, ajattelun, havaitsemisen ja oppimisen kehitystä. Fyysiset muutokset taas tarkoittavat lähinnä pituuskasvua ja painon nousua sekä esimerkiksi hampaiden puhkeamista kun taas motoriset muutokset tarkoittavat liikkumisen sekä myös lihasten hallinnan kehittymistä. Ihmisillä on synnynnäinen taipumus liittyä muihin ihmisiin ja ihminen kehittyy erilaisten ryhmien ja yhteisöjen jäseneksi. Tätä kutsutaan sosiaalseksi muutokseksi. Se on perustana ihmisen minäkäsitykselle, sillä sosiaalisen kehityksen kautta ihminen tiedostaa oman erillisyytensä. (Kronqvist & Pulkkinen 2007, 31–36.)

Lastensuojelulaitoksissa lasten ikähaarukka on usein laaja, vaikka usein esimerkiksi lastenkodeissa on lapset ikäryhmittäin eri osastoilla. Kuitenkin kaikissa lastensuojelulaitoksissa tulee huomioida eri-ikäisten lasten kehitys- ja kasvutehtävät yksilöllisesti. Varhaislapsuudessa, eli vuosina ennen kouluikää, lapsi oppii tärkeitä selviytymistaitoja. Varhaislapsuus onkin siksi merkittävää aikaa lapsen kehityksessä, sillä sinä aikana kaikilla kehityksen alueilla tapahtuu suuria muutoksia. Jokainen ikävuosi on lapsen kehitykselle tärkeä, mutta tärkeimpinä pidetään usein kolmea ensimmäistä ikävuotta. (Kronqvist & Pulkkinen 2007, 78.)

Psykologi Erik H. Erikson on kehittänyt 1950-luvulla teorian, jonka mukaan ihminen kohtaa elämänkaarensa aikana erilaisia kehityskriisejä, joiden aikana hänen on ratkaistava erilaisia kehitystehtäviä. Nämä kehityskriisit ja –tehtävät on jaettu ikäkausittain. Jotta ihminen selviytyy kehityskriisistä, on edellytyksenä uusien taitojen kehittyminen. (Himberg, Laakso, Näätänen, Peltola & Vidjeskog 2004, 21.) Varhaislapsuuden (2-6-vuotiaat) ja varhaisen kouluiän (6-12-vuotiaat) kehitystehtäviä ovat minäkäsityksen kehittyminen, itsetunnon kehittyminen, oman sukupuoliroolin oppiminen, omantunnon kehittyminen, työperiaatteen oppiminen sekä oppiminen toimimaan ikätovereiden kans-

sa. (Himberg ym. 2004, 25.) Lastensuojelulaitoksissa tehtävässä kasvatustyössä tulisi pyrkiä siihen, että jokainen lapsi saavuttaisi nämä kehitystehtävät.

Koska lapsen huostaanotto saattaa kestää siihen asti kun lapsi täyttää 18 vuotta, tulee lastensuojelulaitoksissa huomioida myös nuoruuden kehitystehtäviä. Näitä ovat uuden ruumiinkuvan jäsentäminen, vanhemmista irrottautuminen, aikuisidentiteetin muodostaminen ja maailmankuvan täydentäminen. (Himberg ym. 2004, 25) Nuoruus on muutenkin aikaa jolloin nuori yleensä kokee suuria muutoksia elämässään. Nuoruuden ja murrosiän myötä ilmenee usein myös kriisejä ihmissuhteissa, identiteetissä tai ideologiassa, sillä nuori pyrkii uusiin kasvupäämääriin voimakkaasti. Nuori usein tavoittelee itsenäisyyttä ja kokeilee rajojaan. Lastensuojelulaitoksen henkilökunta on tässä vaiheessa suuressa vastuussa, jotta nuorella on olemassa rajat joiden mukaan eletään sekä tuki ja turva kohdatessaan nuoruuden haasteita.

3 OPINNÄYTETYÖN TAVOITTEET

Opinnäytetyömme tavoitteena oli suunnitella ja toteuttaa perehdytyskansio Vanhamäen lastenkotiin saapuville lapsille ja nuorille. Lastensuojelulainsäädännössä alle 18 vuoden ikäiset määritellään lapsiksi ja yli 18 vuoden ikäiset nuoriksi. (Lastensuojelulaki 2007.) Vanhamäen lastenkodissa suurin osa lapsista ja nuorista on alle 18 vuoden ikäisiä, mutta lastenkodin osastojaosta johtuen käytämme työssämme heidän omaa määritelmäänsä lapset ja nuoret. Opinnäytetyömme toteutettiin produktiona. Produktio tarkoittaa kerta-luontoista prosessia, joka on usein myös lyhytkestoinen. Produktion tarkoituksena on tehdä tietyille, etukäteen valitulle kohderyhmälle jokin tuotos, esimerkiksi kotisivut, musiikkitalenne tai kirjallinen tuotos. Produktion tavoitteena on myös kehittää uusia työvälineitä käytännön työskentelyyn. (Diakonia-ammattikorkeakoulu 2010, 33–34.)

Tavoitteenamme oli tehdä perehdytyskansio, joka on avuksi niin henkilökunnalle kuin myös lapsille ja nuorille, jotka lastenkotiin saapuvat. Tavoitteena oli tehdä kansio niiden toivomusten ja ajatusten perusteella, jota lastenkodin henkilökunta meille antoi. Tärkeää oli, että perehdytyskansiosta käy ilmi ne asiat, jotka ovat tärkeitä tietää kun lapsi tai nuori saapuu vieraaseen paikkaan, tuntemattomien ihmisten keskelle usein vaikeista perheoloista. Alusta asti pidimme yhtenä tavoitteenamme myös sitä, että kansiosta tulisi muodoltaan ja ulkoasultaan sellainen, joka jaksaisi kiinnostaa eri-ikäisiä lapsia. Tavoitteenamme oli myös, että perehdytyskansio ei olisi suunnattu vain yhdelle ikäryhmälle, vaan, että sitä voitaisiin käyttää kaikkien lastenkotiin saapuvien, sekä lasten että nuorten, kohdalla. Tämä asetti työllemme erilaisia rajoja, mutta antoi myös paljon mahdollisuuksia. Tarkoituksena oli luoda perehdytyskansio, joka sisältäisi paljon kuvamateriaalia, mutta siinä ei olisi liikaa tekstiä. Tarkoituksena oli tehdä kansio joka jaksaisi kiinnostaa jokaista lukijaa alusta loppuun saakka.

Tavoitteenamme oli myös luoda perehdytyskansiosta työväline lastenkodin henkilökunnalle. Tarkoituksenamme oli, että perehdytyskansiosta saataisiin apuväline henkilökunnalle siihen tilanteeseen, kun lapsi tai nuori saapuu lastenkotiin. Kansion avulla työntekijän olisi helpompi käydä asioita läpi tulijan kanssa, kun hän pystyisi havainnoimaan kertomaansa esimerkiksi runsaan kuvamäärän avulla. Tarkoituksena oli tehdä perehdytyskansiosta sellainen, että se voitaisiin antaa jokaisella saapuvalla lapsella ja nuorella

omaksi kansiksi, johon saisi ajan myötä vaikka lisää materiaalia. Samalla tavoitteenamme oli, että myös lastenkotiin saapuneen lapsen tai nuoren vanhemmat tai huoltajat voisivat tutustua perehdytyskansioon ja näin heillekin selvenisi enemmän ympäristö, jossa lapsi tai nuori asustaa.

Oman ammatillisen kehittymisen kannalta tavoitteenamme oli saada kokemuksia siitä, millaista on toimia työyhteisön hyväksi sekä tehdä yhteistyötä virallisen tahon kanssa. Halusimme tehdä vielä opiskelijan asemassa ollessamme jotain sellaista josta olisi apua ja hyötyä jollekin työyhteisölle, tässä tapauksessa Vanhamäen lastenkodille. Oman ammatillisen kasvun ja tarkastelun näkökulmasta meillä oli mahdollisuus opetella työstämään produktiota, koska saimme ohjausta ja palautetta työskentelystämme ja työmme jäljestä opinnäytetyöprosessin kuluessa.

Taustana näille tavoitteillemme oli Vanhamäen lastenkodin tarve saada jokin työväline helpottamaan lasten ja nuorten saapumista ja sopeutumista. Vanhamäen lastenkodin toiveena ja meidän tavoitteenamme oli tehdä jotain sellaista, josta tulisi pysyvä työväline lastenkodille ja että, se olisi muutosten myötä helposti muokattavissa. Näin ollen ideaksi kehittyi toimittaa perehdytyskansio kaikkine muutosoikeuksineen myös sähköisessä muodossa lastenkodille. Lisää syitä tavoitteidemme muotoutumisesta löytyy pohdinta-kappaleesta.

4 PEREHDYTTÄMINEN

4.1 Perehdyttäminen käsitteenä

Perehdyttäminen tarkoittaa uuden työntekijän opastamista työhön, työympäristöön sekä työyhteisöön. Perehdyttämisen myötä uusi työntekijä oppii tuntemaan uuden työtehtävänsä, työpaikan toiminta-ajatukseen sekä uudet työkaverit. Myös työsuojelulainsäädäntö velvoittaa perehdyttämään uuden työntekijän. (Rainio i.a., 4-6.) Hyvällä perehdyttämisellä pystytään uusi työntekijä kiinnittämään nopeammin uuteen työtehtäväänsä. Hyvän ja nopean perehdyttämisen vuoksi työntekijä pystyy nopeammin itsenäiseen työskentelyyn. (Rainio i.a., 6-8.) Samalla myös työnsujuvuus ja laatu paranevat sekä työn psyykkinen kuormitus ja tapaturmariskit vähenevät. (Työturvallisuuskeskus i.a., 3.) Perehdyttäminen nähdään usein investointina, jonka avulla tuetaan työssä jaksamista ja lisätään henkilökunnan osaamista. Samalla myös lisätään henkilökunnan osaamista ja työtapaturmat sekä poissaolot vähenevät. Perehdyttämistä tarvitaan kaikilla työpaikoilla uuden työntekijän saapuessa, riippumatta työyhteisön tai työpaikan koosta. (Työturvallisuuskeskus i.a., 2.)

Vastuu perehdyttämisestä on ensisijaisesti työpaikan esimiehellä. Usein perehdyttämiin osallistuu kuitenkin moni muukin työntekijä. On jopa suositeltavaa, että perehdyttämiseen osallistuisi mahdollisimman moni työyhteisön jäsen. Näin uusi työntekijä tutustuu nopeammin uusiin työtovereihin sekä perehdyttäminen jakautuu tasaisesti työyhteisössä. Työyhteisöllä on myös tärkeä rooli sosiaalistumisessa. Usein ihmiset menevät uuteen ihmisjoukkoon ja vieraaseen ympäristöön jännittyneinä ja epävarmoina. Uudelle työntekijälle vieraaseen jo kiinteäksi muodostuneeseen työyhteisöön on joskus hankala päästä sisälle. Työyhteisö voi kuitenkin monin tavoin tukea uutta työntekijää sopeutumisessa ja oppimisessa. (Lepistö 2004, 58–59.) Vastuu perehdyttämisestä kuitenkin säilyy esimiehellä ja hänen on huolehdittava siitä, että uusi työntekijä on oikeassa ajassa saanut tarpeelliset tiedot tehdäkseen työtä tehokkaasti ja turvallisesti. Perehdyttäjän valinta riippuu myös työyhteisöstä. Kaikissa perehdyttämistilanteissa myös uudella työntekijällä itsellään on vastuu perehdyttämisen onnistumisesta. (Rainio i.a., 12.)

4.2 Perehdyttämisen tavoitteet

Hyvällä perehdyttämisellä saadaan aikaan parempia tuloksia ja parempaa työtä. Perehdyttäminen myös motivoi uutta työntekijää. Perehdyttäminen on myös mahdollisuus sekä perehdyttäjälle että koko työyhteisölle. Uusi työntekijä voi havaita paljon sellaisia asioita, joista voi olla työpaikalle paljon hyötyä ja saada niistä kehittämissideoita. (Rainio i.a. 2-3.) Suunnitelmallisuus ja huolellinen valmistautuminen ovat edellytyksiä onnistuneelle perehdyttämiselle. Suunnitelmallisuuteen kuuluu myös perehdytyksen seuranta ja arviointi. Perehdyttämisen suunnittelun avuksi on olemassa aineistoa, esitteitä ja työsuojeluoppaita. (Työturvallisuuskeskus i.a., 2.)

Perehdyttämisen tavoitteena on aikaansaada uudelle työntekijälle perusta työnteolle ja yhteistyölle työyhteisössä. Toisin sanoen tavoitteena on luoda työstä sisäinen malli. Sisäinen malli tarkoittaa ulkoisesta ympäristöstä ihmisen rakentamaa sisäistä vastinetta. Sisäinen malli ohjaa kaikkea ihmisen toimintaa. Siihen vaikuttavat kokemusten kautta karttavat tiedot sekä tunteet ja arvot. Sisäinen malli syntyy havainnoista ja niiden tulkinnoista. Myöhemmin ihminen toimii vastaavissa tilanteissa sisäisen mallin muodostaman kokemusvaraston pohjalta. (Lepistö 2004, 57.) Tavoitteena on myös, että työntekijää kannustetaan omatoimisuuteen, jotta työntekijä pystyy tarvittaessa muuttamaan toimintamallejaan ja luoda uusia. Perehdyttämisen tavoitteena on myös, että työntekijä työskentelee tavoitteellisesti ja kantaa vastuuta oppimisestaan ja osaamisestaan ja haluaa kehittää itseään. Perehdyttämisen alusta saakka on tätä ajatusta tärkeää painottaa. (Työturvallisuuskeskus i.a., 3.)

4.3 Perehdyttämisen hyödyt

Hyvin hoidetusta perehdyttämisestä hyötyy omalla laillaan sekä työntekijä, työnantaja kuin työpaikkakin. Työntekijälle perehdyttämisestä on hyötyä, sillä perehdyttämisen myötä työntekijän epävarmuus ja jännitys vähenevät ja sopeutuminen työyhteisöön helpottuu. Työntekijän kyvyt ja osaaminen tulevat helpommin esille hyvän perehdytyksen myötä ja työnteko on heti alusta asti sujuvaa. Myös työntekijän oppiminen nopeutuu ja helpottuu. (Lepistö 2004, 56.) Hyvin hoidettu perehdyttäminen luo työntekijälle vahvan

perustan työn tekemiselle. Hyvin ja tarkasti hoidettu perehdyttäminen saattaa olla aikaa vievää, mutta maksaa itsensä takaisin myöhemmin. (Hämäläinen & Kangas 2007, 4.)

Perehdyttämisen hyödyt työnantajalle ovat myös suuria, sillä hyvän perehdyttämisen ansiosta työongelmien ratkaiseminen helpottuu, sillä ne ovat varmasti olleet syynä uuden työntekijän rekrytoimiselle. Perehdyttämisen ansiosta uusi työntekijä opitaan tuntemaan nopeammin ja samalla syntyy perusta hyvälle työyhteisölle ja yhteishengelle. Kun työnantaja huolehtii, että perehdytys tapahtuu kunnolla, niin hän säästää siinä omaa aikaansa myös vastaisuudessa kun uusi työntekijä on saanut kunnan perehdytyksen kaikista työntekoon liittyvistä asioista. (Lepistö 2004, 57.)

Ihan niin kuin työntekijälle ja työnantajalle, on perehdytyksestä suuri hyöty myös työpaikalle. Uuden työntekijän hyvän perehdytyksen ansiosta paranee muun muassa työn laatu ja tulos sekä asenne työpaikkaa kohtaan. Hyvällä perehdyttämisellä turvataan myös se, että tapaturmien ja onnettomuuksien sekä poissaolojen määrä vähenee, kun uusi työntekijä tunnistaa työympäristön vaarat ja osaa toimia oikealla lailla poistaakseen tai vähentääkseen niitä. (Lepistö 2004, 57.) Erityisesti uutta työtehtävää aloitteleville työntekijöille sattuu eniten tapaturmia ja onnettomuuksia, tämän vuoksi työturvallisuus on tärkeä osa perehdyttämisestä. (Hämäläinen & Kangas 2007, 4.) Ei myöskään parane unohtaa sitä, kuinka hyvin hoidettu perehdyttäminen parantaa yrityskuvaa! (Lepistö 2004, 57)

Yleisesti perehdytyskansion ymmärretään koskevan työyhteisöä ja tehty uusille työntekijöille helpottaakseen heidän työhön sopeutumistaan ja omaksuakseen uuden työyhteisön tapoja ja käytänteitä. Siinä missä työntekijän perehdyttäminen nähdään investointina työyhteisölle ja/tai firmalle (Työturvallisuuskeskus i.a., 2), näkisimme me lasten ja nuorten perehdyttämisen investointina jo olemassa olevalle yhteisölle, eli Vanhamäen lastenkodille. Yhteisön näemme kattavan lastenkodin työntekijät, sekä siellä jo nykyään asuvat lapset ja nuoret. Investointi, tässä tapauksessa auttaisi yhteisön ja uusien tulokkaiden tutustumista toisiinsa sekä tulokkaiden helpompaa ja mukavampaa perehdyttämistä Vanhamäen lastenkodin tiloihin tapoihin ja käytänteisiin.

5 OPINNÄYTETYÖPROSESSI

5.1 Taustaa produktion takana

Alkukartoitusta tehdessämme keskustelimme Vanhamäen työyhteisön kanssa jo olemassa olevista perehdyttämisen keinoista, joilla he vastaanottavat saapuvat lapset ja nuoret. Kävi ilmi, että käytössä oleviin perehdytys menetelmiin kuului yksi tutustumiskäynti ja sen jälkeen suullista perehdyttämistä. Perehdytettävät asiat tulivat esille sitten parin ensimmäisen viikon aikana. Tällöin perehdyttäjiä oli useampi ja jokainen työntekijä kertoi asioista, jotka hänen mielestään olivat tärkeimmät. Tarjosimme heille avuksi ideaamme luoda konkreettinen perehdytyskansio, jonka voisi antaa jokaiselle lapselle ja nuorelle henkilökohtaiseksi. Näin saataisiin perehdyttämiseen selkeät ulottuvuuden ja rajat mitkä asiat ovat todellakin ne tärkeimmät lapsen ja nuoren näkökulmasta tämän saavuttua Vanhamäen lastenkotiin. Kansio helpottaisi myös yhdenmukaistamaan työntekijöiden näkökulmia perehdyttämisestä.

Hyvin pitkälle voidaan sanoa lapsien ja nuorten perehdyttämisen tai sen puuttumisen noudattavan työyhteisön kirjoittamattomia lainalaisuuksia. Yksi perehdyttämisen perusajatuksista on sosialisoitumisen helpottaminen. Kuten työntekijälle on lapselle ja nuorellekin ehkä vaikeaa päästä uuteen yhteisöön sisälle. Tietenkään suoraan emme voi verrata aikuisen perehdyttämistä esimerkiksi vuoden ikäisen lapsen perehdyttämiseen, mutta lähtökohtainen idea ja toivotut lopputulokset ovat samansuuntaiset.

Perehdytyskansioista löytyy yleisesti ottaen kaikki tarpeellinen tieto, joka koskee kyseisen työpaikan käytäntöjä, toimitiloja, lomakkeita ja ohjeita. Me päätimme soveltaa kyseistä strategiaa hieman erilaisesta näkökulmasta. Tavoitteenamme oli valmistaa perehdytyskansio lastensuojelun asiakkaita, lapsia ja nuoria varten, ja asetimme tavoitteeksemme myös rakentaa kansioista juuri kyseisen työyhteisön tarpeisiin vastaavan työvälineen, heidän toiveidensa ja asiantuntijuutensa pohjalta. Asiantuntijuuden mittariksi katsoimme heidän näkemyksensä ja kokemuksensa Lastenkodissa työskentelyn pohjalta.

Viittaamme aiemmin esitellyissä perehdyttämisen hyötyihin, kuinka onnistunut lasten ja nuorten perehdyttäminen mahdollistaa ja auttaa kolmen eri tahon hyvinvointia; lapsen ja

nuoren, lastenkodin yhteisön, ja johtajan. Lapsen ja nuoren hyvinvoinnin kannalta on tärkeää, että hän kokee tulleen hyväksytyksi ja kuuluvansa joukkoon, sillä tämä auttaa muun muassa yhteisöä sopeutumaan uuteen tulokkaaseen. Kun yhteisö on toimiva kokonaisuus, on johtoportaan helpompi tehdä päätöksiään yhteisön hyväksi ja sitä koskien.

Perehdytyskansiota luodessamme tärkeä päämäärä oli pyrkiä luomaan lapselle ja nuorelle turvallinen miljöö tutustua ja hyväksyä muutokset. Tärkeintä lasten ja nuorten perehdytyksessä olisi mielestämme saada lapsi tai nuori tuntemaan itsensä täysi painoiseksi yhteisön jäseneksi sellaisenaan, subjektina ei objektina. Sinällään perehdyttämistä on varmasti ollut aina ja se on niin monimuotoista kuin on työntekijöitä ja perehdyttäjiäkin. Meidän tarkoituksemme oli luoda apuväline, jotain yhtenäistä, konkreettista ja käytännöllistä.

Pyrimme prosessissa käyttämään apunamme jo olemassa olevaa tietoa siitä, miksi perehdytystä käytetään, mitä sillä halutaan saavuttaa ja millainen on hyvä perehdytys. Tietoa löytyi työntekijöiden perehdyttämisestä, jota sitten sovelsimme omaan aihepiiriimme lasten ja nuorten perehdytys. Työntekijän perehdytyskansion tapaan myös meidän produktioomme liitettiin pienimuotoisia lomakkeita täytettäväksi (lapsen ohjaajan nimi), sekä muutamia liitteitä viikkosiivouksesta ja aikatauluista lastenkodilla. Näitä esittelemme tarkemmin kappaleessa 6.8 Produktion rakenne.

5.2 Produktion eteneminen

Likipitäen vuoden verran tästä taaksepäin olemme kasanneet produktioon perustuvaan opinnäytetyötämme. Aihe tarkentunut ja varmentunut ajan kulkiessa ja lopullisiin uomiinsa se juurtui loppu kevään korvalla 2010. Aihoksi tuli rakentaa Suonenjoen Vanhamäen lastenkotiin, lapsi- ja nuorilähtöisestä näkökulmasta perehdytyskansio, taloon tuleville uusille lapsille ja nuorille; auttamaan heidän nopeampaa sopeutumistansa ja tutustumista uuteen ympäristöönsä. Lapsi- ja nuorilähtöisyydellä tässä tarkoitamme, että pyrimme tekemään kaiken visuaalisen materiaalin niin, että se olisi lasten ja nuorten silmillä helposti nähtävä ja ymmärrettävä. Lastensuojeluasioissa on tärkeää nimittäin kohdata ja selvittää lasten ja nuorten toivomuksia sekä mielipiteitä heidän kehitystason-

sa edellyttämällä tavoilla (Saastamoinen 2008, 65). Tätä soveltaen pyrimme rakentamaan produktion soveltuvaksi laajalle ikäskaalalle ja vastaamaan monenlaisia eri kehitystehtäviä.

Inhimillisestä päämäärästä katsoen tarkoituksena toivottaa heidät tervetulleiksi ja täysipainoisiksi ”perheen” jäseniksi lastenkotiin. Yhteistyökumppaniksi kyselimme työyhteisöä Vanhamäen lastenkodista, koska toiselle meistä se oli tuttu paikka entuudestaan ja kummankin kotiseudulla. Näin ollen meillä oli jo jonkun verran ennakkotietoa kyseisestä paikasta ja sen mahdollisista tarpeista ja kehittämismahdollisuuksista. Onneksemme lastenkoti toivotti meidät tervetulleiksi 1.3.2010 ja vastasi myöntävästi yhteistyöpyyntöömme. Tällöin kävimme ensimmäistä kertaa kokoontumassa saman pöydän ääressä Vanhamäen lastenkodin johtajan kanssa ja sopimassa käytännönasioista ja yhteydenpidosta.

Ensimmäisissä yhteisissä palavereissa Vanhamäen lastenkodilla kyselimme suullisesti työntekijöiltä ja johtajalta olisiko heillä, jotain akuuttia tarvetta tai ideaa jota voisimme toteuttaa opinnäytetyössämme. Työntekijöillä tulemme käsittelemään sitä vakinaista henkilökuntaa, joka työskenteli Vanhamäen lastenkodilla sinä kyseisenä aikana (vuosi 2010), jolloin teimme produktiotamme heidän kanssaan. Mitään yksittäistä ajankohtaista asiaa ei heidän puolestaan tullut esille, ja kerroimme omasta halustamme ja ajatukses- tamme pitää opinnäytetyömme yhtenä katsontana lapsi ja nuorilähtöisyyttä. Pala- vereissa puhuttiin perehdytyskansioista ja niiden ajantasaisuudesta, josta syntyi sitten idea tehdä Vanhamäen lastenkodille produktio luonteinen perehdytyskansio, suunnattu- na eritoten lapsille ja nuorille. Päämäärän selventyessä teimme lastenkodille kartoitus- kyselyn 24.3.2010 (LIITE 1), jossa ensin esittelimme itsemme, asiamme ja ideamme, sekä tiedustelimme työntekijöiltä asiantuntijoina lausuntoa, mitä tuollaisen perehdytys- kansion tulisi heidän mielestään sisältää.

Tavoitteeksi tuli siis luoda työntekijöiden perehdytyskansion mallia mukaillen perehdy- tuskansio lastenkotiin tuleville uusille lapsille ja nuorille. Samalla kyseinen kansio toi- misi työvälineenä työntekijöille heidän tutustuttaessaan lastenkotiin tulevia lapsia ja nuoria. Pyrimme ottamaan huomioon kehityspsykologiasta lasten sekä nuorten kehitys- tehtäviä vastaavat haasteet ja tekemään kansioista helposti ymmärrettävän ja ulkoiselta asultaan lasten ja nuorten silmiin miellyttävän. Saamamme palautteen ja oman ideoin-

timme tuloksena lähetimme pari päivää kartoituskyselyn jälkeen lastenkodille raakavedoksen tulevan perehdytyskansion sisällyksestä. Tämän vedoksen hyväksyi johtaja ja pääsimme ideoimaan nyt tekstejä ja varsinaista perehdytyskansiota.

Itse ”perehdyttäminen käsitteenä” aiheeseen pureuduttuamme loppukeväästä 2010, aloimme teoriapohjan päältä rakentaa ja lasten ja nuorten perehdytyskansiota Vanhamäen lastenkotiin. Haasteen meille loi sisällyttää kaikki olennainen mitä hyvässä, yleensä aikuisia koskevassa, perehdytyskansiossa kuuluu olla ja tehdä sen pohjalta toimiva perehdytyskansio lapsille ja nuorille suuntautuvaksi. Työtä voisi osaltaan verrata käännytöksi, jossa tieto ja asioiden asettelun taito, käännetään lasten ja nuorten ymmärtämälle kielelle. Oman haastavuuden loi myös meidän kohderyhmän laaja ikäkaala. Kohderyhmällä tarkoitamme kaiken ikäisiä lapsia ja nuoria, nollasta aina kahdeksaentoista ikävuoteen asti, jotka voidaan tarpeen tullessa sijoittaa Vanhamäen lastenkotiin. Parhaimmillaan kansiomme tulisi olla soveltuvainen 2 – vuotiaista aina 18 vuotiaille.

Tässä vaiheessa katsoimme perustelluksi käyttää kansiossamme apuna runsasta kuvitusta. Kuvan kieli on sinällään ajatonta ja käy yksilön ikä- ja kehitystasosta riippumatta mahdollisimman monelle. Perustelimme kuvien runsasta käyttöä myös sillä, että näin ollen perehdytyskansioilla on monipuolisemmat käyttömahdollisuudet. Pienten lasten kanssa voi käydä kansion läpi kuvakirjan tavoin ja nuoretkin saattavat muistaa paremmin kuvien kautta kuin pelkkää tekstiä lukien.

Kansion oli määrä toimia tervetuloitukseksi lastenkotiin asumaan tulevalle lapselle tai nuorelle. Teimme kansioista tarkoituksen mukaisesti niin sanotusti lyhytsanaisen ja lisäsimme paljon kuvia lastenkodin tiloista ja ympäristöstä; paikoista joihin saapuvat lapset ja nuoret tulevat tutustumaan, sillä katsoimme kuvien auttavan tässä tapauksessa sisäistämään uutta ympäristöä, sekä mahdollistavan alle kouluikäisten lasten osallistumisen perehdytyskansion ”lukemiseen”.

Tarkkailimme omaa työskentelyämme ja aiheessa pysymistä Vanhamäen lastenkotiin tekemillämme kyselyillä. Hyväksytimme ensin perehdytyskansion sisällönsuunnitelman ja kysyimme oliko asiat työntekijöistä aiheellisia ja uupuiko jotain. Katsoimme tärkeäksi työmme kannalta saada reaaliaikaista ja suoraa palautetta tehdystä työstä ja suunnitelmista. Tätä varten teimme hyvin vapaamuotoisen välikyselylomakkeen, johon työn-

tekijä pystyisi kirjaamaan omia mietteitään ja terveisiään meille. (LIITE 2) Välikyselyn ja seuraavan vedoksen työstämme veimme lastenkodille 16.9.2010. Reilua viikkoa myöhemmin haimme täytetyt kyselyt lastenkodilta ja analysoimme ne työmme etene- mistä ja kehittämistä varten.

Vihdoin 12.10.2010 saimme palautettua viimeistellyn perehdytyskansion ja viimeisen palautekyselyn Vanhamäen lastenkotiin (LIITE 3). Siitä viikko eteenpäin haimme palauteet ja saimme ne analysoitaviksi. Palautteen läpikäymisen jälkeen tahdoimme vielä vastata niissä esitettyihin kysymyksiin ja kirjoitimme lastenkodin johtajalle yhteenvedon vastauksista, sekä sovimme antavamme heille sähköisessä muodossa olevan perehdytyskansion ja siihen kaikki oikeudet tehdä muutoksia ja päivityksiä kansioon tarpeen vaatiessa.

5.3 Palautteiden ja prosessin kirjaaminen

Työyhteisön eli työntekijöiden määrän ollessa suhteellisen vähäinen, noin yksitoista ammattilaista, pystyimme vaivatta paneutumaan jokaiseen annettuun palautteeseen henkilökohtaisesti ja miettimään sen merkitystä työmme kannalta ja siinä kontekstissa, jossa se oli annettu. Työyhteisön määritimme koskemaan Vanhamäen lastenkodin yhtätoista työntekijää sekä lastenkodin johtajaa. Nämä palautteet muovasivat selkärangan meidän työskentelyllemme perehdytyskansion kanssa. Vaikka kyseessä olikin lasten ja nuorten näkökulmasta lähtöisin oleva produktio, oli tärkeää saada ammattilaisten näkökulmia, omien ideoimme tueksi.

Palaverimuistion, sähköpostiliikenteen ja henkilökohtaisen päiväkirjan pitämisen avulla pysyimme itse prosessissa ajan tasalla ja pystyimme tekemään havaintoja omista huomioistamme ja puutteistamme. Oli avartavaa huomata kuinka monta muuttujaa loppujen lopuksi oli matkan varrella ja kuinka onnistuimme sovittamaan ja soveltamaan sekä aikatauluja että omia mielipiteitämme ja mieltymyksiämme kansiota tehdessä. Muuttujina käsittelemme tässä hetkessä kaikki meistä riippumattomat ulkoiset tekijät, jotka vaikuttivat välillisesti tai välittömästi työskentelyymme. Esimerkkeinä tällaisista muuttujista ovat aikataulujen yhteensopivuus, molempien elämäntilanteen muutos ja suurena muuttujana molempien tarve tehdä ansiotyötä olosuhteiden pakosta samaan aikaan.

5.4 Pienistä asioista asiallinen kokonaisuus

Pieniä ja yksinkertaisia asioita oli produktiota tehdessä paljon, kuten minkä väriseen kansioon teemme virallisen vedoksen työstämme ja millainen olisi kansiossa käytettävien kuvien sommittelu. Pienet yksityiskohdat tuntuivat merkityksekkäiltä ja rakentavan hyvin hallitun kokonaisuuden, ei sitä käy kieltäminen.

Ei kai nimi kansiota pahenna, mutta tässä tapauksessa saamamme palautteen ansiosta meidät pysäytettiin miettimään niinkin yksinkertaista asiaa kuin tekemämme perehdytyskansion nimi. ”Perehdytyskansio”-han kuulostaa hyvin viralliselta ja aikuismaiselta ja kertoo kyllä yleisesti ottaen aikuiselle ihmiselle mistä on kysymys. Mutta jos päämäärämme oli perustaa produktiomme lasten ja nuorten näkökulmaan ja heitä varten tehdäksi niin päätimme keksiä sanan ”perehdytyskansio” tilalle jotain lapsia ja nuoria lähempänä olevan nimen. Eli oli palattava ihan peruslähtökohtiin kuinka asettua lapsen ja nuoren tasolle ja esittää sama asia heille heidän kielellään ja heidän ymmärryksensä mukaisesti. Näin ollen perehdytyskansion otsikko vaihtui ja vakiintui muotoon ”TERVETULOA Vanhamäen lastenkotiin”. Tämän katsoimme olevan helposti ymmärrettävissä ja tuovan kuitenkin perehdytyskansion tavoitteellisen tehtävän esille.

5.5 Vanhemmat huomioon ottaen

Pääpaino produktiossamme ja sitä kautta opinnäytetyössämme oli lapsi- ja nuorilähtöisyyden näkökulmassa. Kansion kehittyessä huomasimme sen soveltuvuuden ja käyttökelpoisuuden myös lasten ja nuorten vanhempia sekä huoltajia ajatellen. Perehdytyskansioista tuli myös oiva tietopaketti vanhemmille ja huoltajille, jotka tahtovat tietää millaisessa yhteisössä ja tiloissa heidän lapsensa on. Myös lapsella tai nuorella on nimitäin oikeus tietää, etteivät hänen oikeat vanhempansa tai hänen huoltajakseen nimetyt/nimetty henkilö ole laiminlyöneet häntä ja voivat yhtäläillä kuulua lapsen tai nuoren elämään (Saastamoinen 2008, 132- 133). Näin ollen myös vanhemmilla ja nimetyillä huoltajilla on oikeus tietää lapsen sijaishuoltopaikasta, ympäristöstä ja arjesta. Kansiomme palvelee huomaamattaan myös tässä tarkoituksessa jos työyhteisö haluaa sitä näin käyttää.

Vanhempia ja huoltajia ajatellen kansiota käy ilmi Vanhamäen lastenkodin kaikki yhteystiedot, lapsen omaohjaajan nimi sekä Vanhamäen lastenkodin päivärutiineja. Vanhemmat ja huoltajat saavat myös tietoa lastenkodin tiloista ja muun muassa harrastusmahdollisuuksista. Vaikka kieli onkin pyritty kirjoittamaan yksinkertaiseksi ja helposti ymmärrettävästi niin myös aikuinen kykenee saamaan kansiota kattavan kuvan lastenkodista toimivana yhteisönä. Yhdeksi tavoitteeksemme muodostui näin ollen perehdytyskansion monikäyttöisyys, muun muassa info – pakettina.

5.6 Produktion käyttötarkoitus

Idealistisena hypoteesina katsoimme kansiomme kohtaavan työntekijän ja saapuneen lapsen tai nuoren välissä, tehden kohtaamisesta helpomman sekä antavan lapselle tai nuorelle jotain konkreettista tietoa ja perehdytystä paikasta, johon hän on saapunut. Työntekijä pystyisi käymään perehdytyskansiossa olevia asioita kuten tiloja, käytäntöjä ja ohjeita läpi lapsen tai nuoren kanssa tämän kehitystasosta tai iästä riippumatta, soveltaen itse sitä tyyliä, jolla hän käy kansiota lävitse.

Mielessämme oli monia skenaarioita kuinka kuvia pystyisi hyödyntämään esimerkiksi alle koulu ikäisten lasten tutustuttamisessa Vanhamäen lastenkodin ympäristöön. Esimerkiksi lapsen kanssa voisi etsiä kansion kuvissa esiintyviä paikkoja, lastenkodin sisältä sekä Vanhamäen ympäristöstä, käyttäen apuna lapsen omaa kansiota. Tällöin kansio toimisi kuin kuva arvoitusten tapaan.

Lopullisen kansion palauttamisen myötä Vanhamäen lastenkodille kirjassimme mukaan juuri näitä omia ajatuksiamme ja mietteitämme kuinka kansiota voisi käyttää työvälineenä. Vastauksessa meille kerrottiin että ajatuksemme olivat hyvin samanlaisia, joita työyhteisö oli pohtinut ja päätyntä samoihin ratkaisumalleihin kuin mekin. Vielä ennen virallisen raporttimme valmistumista saimme kuulla Vanhamäen lastenkodilta kuinka kansiota oli jo käytetty ensimmäisen kerran lastenkotiin saapuneen nuoren kanssa ja sekä työyhteisö että perehdytettävänä ollut nuori olivat kokeneet kansion toimivaksi.

5.7 Produktion rakenne

Lopullisesta produktiostamme eli perehdytyskansioista Vanhamäen lastenkotiin saapuville lapsille ja nuorille tuli liitteineen 28 sivua pitkä, värikuvallinen kokonaisuus. Kansion nimeksi vaihtui yksinkertaisesti toivotus ”TERVETULOA Vanhamäen lastenkotiin”, jonka katsoimme tavoittavan paremmin kohderyhmänsä, saapuvat lapset ja nuoret. (ks. Liite 4.)

Kansio on rakennettu kahteen osaan, joista ensimmäinen on tarkoitettu lapsille, eli alle 12 vuotiaille. Toinen osa koostuu enemmän nuorille suunnatusta materiaalista kuten seuraamuksista ja vastuualueista, mutta nuorten ajattelimme hyödyntävän koko kansiota kuten lastenpuolen paikkojen esittelyä. Koska kansio on rakennettu kahdesta osasta saattaa sen sisällä esiintyä toistoa muun muassa viikkorahoista tai käsien pesusta. Tämä on kuitenkin ollut tietoista ajatellen juuri että lapset perehtyvät enemmän alkupuoleen ja nuoret loppuosaan.

Perehdytyskansion liitteistä suurin osa oli Vanhamäen lastenkodin omia käytössä olevia dokumentteja. Nämä saimme kun kyselimme kansion kasaus vaiheessa olisiko työyhteisöllä joitain lomakkeita joita he näkisivät tärkeäksi liittää perehdytyskansioon. Liitteistä Suonenjoen kartta ja ”Etäisyyksiä Suonenjoelta” ovat ainoastaan omia liitteitämme ja loput kuten seuraamuksista kertova liite sekä siivoustehtäviä esittelevä liite ovat Vanhamäen lastenkodin omia ja lisättyjä sellaisenaan kansioon. Emme ole puuttuneet niiden kielelliseen ilmaisuun tai aseteluun.

Perehdytyskansiossa ja opinnäytetyössämme käytetyt kuvat ovat kaikki joko itsemme ottamia tai Wordin ClipArtista otettuja. ClipArtista ovat muun muassa käsienpesukuvat sekä euronkolikoita esittävä kuva. Ja koska halusimme työssämme painottaa kuvien kertomaan informaation, olemme käyttäneet kuvia runsaasti. Kaikki noin parisataa kuvaa otimme kesäkuussa 2010 yhden päivän nimissä. Näistä kuvista käytimme työssämme noin neljäkymmentä tarkkaan valittua kuvaa. Tarkoituksemme oli kuvata mahdollisimman kertovilla ja kattavilla kuvilla lastenkodin tiloja ja ympäristöä. Siksi kuvia tuli-kin runsaasti, jotta pystyimme valikoimaan niistä mielestämme parhaat kuvat työhömmme. Samoin kuvasimme Suonenjoen kaupungilla kansiossa mainitsemiamme kohteita, joista liitimme kuvat kansioon.

Kuvien käyttöä perustelimme niiden soveltavuudella suurelle ikäskaalalle, joka perehdytyskansionne tuli tavoittaa. Tästä johtuen kuvia oli hyödynnetty runsaasti lyhyehköjen tekstien apuna. Kokonaisuudeksi muodostuikin näppärä kansiomallinen tietopaketti lasten ja nuorten kielellä ja josta selviää kaikki arkipäivän tarpeellinen informaatio myös vanhemmille tai huoltajille yksinkertaisena kokonaisuutena.

Rakenteeltaan produktiossa esitellään ensin Vanhamäen lastenkoti tiloineen ja tapoineen. Sen jälkeen kerrotaan Suonenjoen kaupungin tarjoamista palveluista lasten ja nuorten näkökulmasta kuten muun muassa kirjasto, uimahalli, jäähalli ja nuorten talo. Lopussa esitellään vielä Suonenjoen seurakunnan toimintaa lasten ja nuorten osalta esimerkiksi kokkikerhot ja koululaiskonsertit. Perehdytyskansio lopetettiin tarpeellisiin liitteisiin Vanhamäen Lastenkodin siivouskäytännöistä.

5.8 Kotipaikkakunta apuna

Idean pohjana toimi halu tehdä jotain lastennäkökulmasta ja heidän tarpeisiinsa. Yhteistyö tahon löytyminen kotipaikkakunnalta, osoittautui eduksi yhteisiä palaverieja pidettäessä. Lisäksi tutut seudut auttoivat kasaamaan perehdytyskansiota Suonenjoen kaupunginkin osuudelta, sillä päätimme esitellä perehdytyskansiossa myös Suonenjoen peruspalveluita ja nuoria sekä lapsia kiinnostavia paikkoja Suonenjoen kartan kera. Katsoimme tämän olevan hyvä lisä perehdyttämiseen sillä Vanhamäen lastenkotiin sijoitettava ja lapsi ja nuori tulee kuitenkin siirtymään sijoituksensa jälkeen Suonenjoen terveys- ja sosiaalipalveluiden piiriin (Saastamoinen, 2008, 108–109). Tosin Vanhamäen työntekijät ohjastavat yleensä lasta ja nuorta terveyskeskuskäynneillä sekä sosiaaliviranomaisten parissa, joten päätimme kasata kansioon enempi lapsia ja nuoria kiinnostavia asioita ja paikkoja, kuten uimahalli, jäähalli ja kirjasto. (LIITE 4.)

Omista ideoistamme ja näkökulmistamme pidimme kiinni koko prosessin ajan ja teimme teoriapohjasta ammentaen lisäyksiä perehdytyskansioon, jonka jälkeen kyselimme taas mielipiteitä ja palautteita henkilökunnalta. Yleensä saamamme palaute oli positii- vista ja kannustavaa. Yhtenä esimerkkinä keksimme muutamaa viikkoa ennen kansion valmistumista lisätä sinne Suonenjoen kartan, johon olisi merkitty muun muassa ne pai-

kat jotka kansion tekstissä esitellään, eli kirjasto, urheilu kenttä ja nuortentalo yms. Perusteluksi katsoimme pääosassa tulevien nuorten mahdollisuutta kehittää sosiaalisia suhteitaan ja tutustua tulevaan niin sanottuun kotikaupunkiinsa kartan ja paikkojen esittelyn avulla. Moni huostaan otetuista nuorista ja lapsista tulee Suonenjoen ulkopuolelta, joten kaupunki on heille yleensä tuntematon. Vanhamäen työyhteisö piti ideaamme tarpeellisena lisänä, joka ei heille itselleenkaan ole tullut aiemmin mieleen.

6 ARVIOINTI VALMIISTA PEREHDYTYSKANSIOSTA

Palautetta ja arviointia perehdytyskansioista pyysimme lastenkodin henkilökunnalta kahteen otteeseen prosessin aikana. Palautetta saimme myös lastenkodin johtajalta sähköisessä muodossa sekä yhteisissä palaverissa. Johtajan palaute olikin meille ensisijaisen tärkeää, jotta perehdytyskansioon kirjoittamassamme tekstissä ei ollut asiavirheitä. Molemmilla kerroilla kun pyysimme palautetta henkilökunnalta, teimme heille palaute-lomakkeet, jotka toimitimme yhdessä kansion kanssa lastenkodin johtajalle, joka vastasi palautelomakkeiden toimittamisesta henkilökunnalle. Molemmilla kerroilla henkilökunnalla oli reilu viikko aikaa täyttää palautelomake ja jättää täytetty lomake kansion mukana olleeseen kirjekuoreen. Molemmat palautelomakkeet täytettiin anonyymisti, jotta palautteen antajaa ei pystynyt saamaan selville.

Lastenkodin henkilökunnalle suunnattu välikysely toteutettiin siinä vaiheessa, kun olimme kasanneet perehdytyskansioista raakaversioita. Palautelomakkeessa kysyimme henkilökunnan mielipiteitä kansion sisällöstä ja ulkoasusta ruusujen ja risujen muodossa. (LIITE 2) Teimme palautelomakkeesta melko lyhyen ja yksinkertaisen tarkoituksella, jotta siihen vastaaminen ei kestäisi kauan ja motivoisi näin henkilökuntaa vastaamaan paremmin.

Väliarviointikyselyyn saimme vastauksia kolme kappaletta. Olisimme kuitenkin toivoneet henkilökunnalta hieman enemmän aktiivisuutta palautteen annossa, mutta näihin oli tyydyttävä. Syitä palautteiden vähyyteen käsittelemme lisää Pohdinta-kappaleessa. Palaute oli pääosin tyytyväistä, hyvää ja kannustavaa, mutta myös kehitys- ja muutosehdotuksia oli annettu, kuten toivoimmekin. Ruusuja saimme muun muassa valokuvien paljoudesta ja hyvästä, selkeästä kokonaisuudesta. Henkilökunta myös piti siitä, että asioita ei ollut laitettu ”liian ahtaaseen tilaan”, jotta perehdytyskansion lukeminen on helppoa ja että asiat oli esitetty napakasti. Risuja saimme tässä vaiheessa muun muassa nuoria kiinnostavien aktiviteettien vähäisestä esittelystä. Meille myös ehdotettiin, että tarkentaisimme vanhempien yökyläilyä koskevaa tekstinpätkää ja että asettelisimme kuvat ja tekstit loogisempaan järjestykseen. Yksi meitä eniten herättäneestä palautteesta koski perehdytyskansion nimeä. Kahdessa vastauslomakkeessa oli ehdotettu, että pe-

rehdytyskansion nimi olisi jokin muu kuin perehdytyskansio, joka avautuisi lapselle tai nuorelle hieman paremmin.

Näistä palautteista otimmekin sitten vinkkiä ja muokkasimme perehdytyskansiota vielä palautteiden perusteella. Lisäsimme muun muassa tietoa biljardipöydästä, kiipeilyseinästä ja vanhempien yökyläilystä. Palautteen perusteella muutimme myös perehdytyskansion nimen ”Tervetuloa Vanhamäen lastenkotiin”-nimeksi. Kuitenkin omissa puheissamme kansio kulki edelleen perehdytyskansiona, kuten se oli alusta asti ollut. Olimme tyytyväisiä siihen, että saimme edes muutamalta henkilökunnan jäseneltä palautetta kansiosta, koska heidän käyttöönsä kansio tulee. Siksi on tärkeää, että se vastaisi heidän tarpeitaan ja olisi sellainen, jota he tahtoisivat käyttää apuna työssään.

Lopullista palautetta kansiosta pyysimme siis sen jälkeen, kun olimme sitä muokanneet aikaisempien palautteiden perusteella ja viimeistelleet kansion lopulliseen kuosiinsa. Teimme siitä ihan oikean kansion, joka oli siis siinä muodossa, että sen olisi voinut ottaa heti käyttöön. Tälläkin kertaa pyysimme palautetta kirjallisesti palautelomakkeella. (LIITE 3) Jälleen pyysimme palautelomakkeessa palautetta samalla kaavalla kuin aiemminkin. Pyysimme henkilökuntaa kirjaamaan sekä risuja että ruusuja kansiosta, sekä arvioimaan kuinka työntekijä luulisi, että kansio toimisi käytännössä. Pyysimme henkilökuntaa myös antamaan kansiolle kokonaisarvosanan asteikolla 1-5.

Tällä kertaa saimme palautekyselyitä takaisin harmiksemme vain kaksi kappaletta, joista toinen oli vajavaisesti täytetty. Olimme tähän tietenkin erittäin pettyneitä, sillä olimme todella halunneet kuulla koko henkilökunnan mielipiteen kansiosta, johon me olimme nähneet todella paljon vaivaa. Palautekyselyt olivat lastenkodilla täytettävänä reilun viikon verran, sillä emme voineet niitä loputtomiin siellä pitää, jotta pääsimme työssämme taas eteenpäin. Kuitenkin nämäkin vähäiset palautteet joita saimme, olivat pelkästään positiivisia, joka ehkä hieman tasoitti palautelomakkeiden vähydestä aiheutunutta pahaa mieltä. Ruusuja – kohtaan oli kirjattu muun muassa että, kansiossa oli paljon hyvää, uutta tietoa ja että valmis kansio oli jäsentyneempi ja loogisempi. Myös kansion loppuun lisäämäämme Suonenjoen karttaa oli kehuttu. Myös lastenkodin ulkopuolisen toiminnan esittelystä pidettiin. Risuja saimme siitä, että lastenkodilla ei valmisteta itse ruokaa enää keskiviikkoisin, niin kuin liitteenä olleessa viikko-ohjelmassa kerrottiin, vaan lauantaisin. Viikko-ohjelman me taas saimme suoraan lastenkodin johtajal-

ta, emmekä itse kirjoittaneet sitä, joten saamamme viikko-ohjelma ei ole ollut ajantasainen. Informoimme tästä myös lastenkodin johtajaa, jotta hän päivittäisi viikko-ohjelman ajan tasalle.

Saimme myös palautetta siitä, että kansiossa oleva tieto on vanhentumassa pian, ilmeisesti muun muassa lastenkodissa meneillä olleen remontin ja muiden muutosten myötä. Tämän vuoksi toivottiin, että sähköinen versio olisi parempi, jotta sitä voisi päivittää. Tarkoituksemme olikin lähettää sähköinen versio perehdytyskansioista lastenkodin johtajalle juuri sitä varten, että kansiota pystyy päivittämään ajan kuluessa ja asioiden muuttuessa, mutta henkilökunta ei tästä ilmeisesti ollut tietoinen. Perehdytyskansion sähköinen versio oli myös sitä varten, että uuden lapsen saapuessa lastenkotiin hänelle voidaan kätevästi tulostaa oma kansio ja laittaa se omaan kansioon, jotta jokaisella lapsella on sitten oma kansio.

Palautelomakkeessa pyytämämme kokonaisarvosana oli annettu vain toisessa saapuneista palautelomakkeista. Arviointiasteikko oli 1-5 ja tämä ainut saamamme kokonaisarvosana kansiolle oli 3. Olimme tähän tyytyväisiä ja se vastasikin odotuksiamme. Myös kokonaisuudessa olimme tyytyväisiä saamaamme palautteeseen, siihenkin vähäiseen mitä saimme. Palaute oli asiallista ja palautteessa oli hyviä kehittämis- ja korjaamishdotuksia, joita itse emme varmasti olisi hoksanneet. Suurimmasta osasta vastauksista huomasin, että ne oli tehty ajatuksella eikä kiireessä äkkiä. Toki mielestämme olisi ollut paljon mukavampaa, jos palautetta olisi saanut enemmän. Ei tietenkään voi vaatia, että kaikki olisivat vastanneet, mutta muilla henkilökunnan jäsenillä olisi voinut olla antaa palautetta jostain eri asiasta. Ehkä tähänkin pätee vanha sanonta, että ei se määrä vaan se laatu.

Saatuamme kansion valmiiksi, ensimmäinen oma ajatuksemme oli tietenkin huojentunut, koska prosessi oli ollut pitkä ja vaativa. Pohdimme kuitenkin yhdessä valmista kansiota ja suoritimme itsereflektiota valmiin kansion suhteen. Meidän mielestämme kansiota tuli hyvä ja lopputulos oli hieno, vaikka suunnitelma olikin muuttunut matkanvarrella alkuperäisestä. Lopullinen kansio oli kuitenkin mielestämme järjestelmällinen ja looginen ja siihen pyrimmekin kansiota tehdessämme. Kansion sisältöä selkeytti meidän mielestämme valokuvien paljous, sillä niin kuin sanotaan, kuva kertoo enemmän kuin tuhat sanaa. Kohderyhmän huomioon ottaen valokuvat varmasti toimivat paremmin

kuin pitkät rivit tekstiä. Olemme myös tyytyväisiä siihen, että saimme kansioon sisällytettyä paljon tärkeää asiaa, ilman että kansioista tuli liian pitkä tai raskas. Pohdimme kuitenkin vielä sitä, että onko teksti varmasti niin yksinkertaista ja selkeää, että kaikki kansiota lukevat ne ymmärtävät. Nämä asiat kuitenkin selviävät varmasti vasta sitten, kun kansio otetaan käyttöön ja nähdään kuinka se toimii käytännössä.

Mielestämme myös valmiissa kansiossa näkyy ajatus, että kansio on tarkoitettu lapsille ja nuorille. Se myös palvelee lastenkodin henkilökuntaa työvälineensä sekä myös lasten ja nuorten vanhempia tai huoltajia hahmottamaan ympäristön, jossa heidän lapsensa asuu. Mielestämme produktion alkuvaiheessa työllemme asettamat tavoitteet ovat täyttyneet ja osittain jopa ylittyneet, sillä kansioon on tullut paljon lisää sellaisia kohtia, joita emme alussa osanneet edes ajatella. Jos jotain vielä voisimme kansioista muuttaa, niin laittaisimme kansioon enemmän kohtia joita lapsi tai nuori voisi itse täydentää. Jälkeenpäin on välähtänyt monia ideoita, muun muassa kohta johon lapsi tai nuori olisi itse voinut piirtää oman huoneensa. Jälkeenpäin harmittaa se, että saamamme palaute oli niin vähäistä. Tämän vuoksi jäi kytemään ajatus, että onko kansio kuitenkaan toimiva tai sellainen kuin henkilökunta siitä olisi tahtonut. Mutta lohduttaudumme sillä, että henkilökunnalle annettiin mahdollisuus ja kaikki eivät sitä käyttäneet.

Kokonaisuudessa olemme tyytyväisiä valmiiseen perehdytyskansioon. Ainahan jälkeenpäin ajattelee, että monia juttuja olisi voinut tehdä toisin, mutta eihän kukaan ole seppä syntyessään. Tärkeintä meille on, että me itse olemme tyytyväisiä tuotokseemme ja että myös lastenkodin väki on tyytyväinen siihen, jota me olemme saaneet aikaiseksi. Ja mikä tärkeintä, että perehdytyskansio otetaan käyttöön ja siitä todella on hyötyä ja apua niin lapsille, nuorille kuin henkilökunnallekin.

7 HENGELLINEN KONTEKSTI OPINNÄYTETYÖSSÄ

7.1 Jälkiviisuus

Pakottavaa tarvetta tuntien heräsimme pohtimaan myös produktioomme liittyvää kirkollista kantaa ja näkemystä tai sen puuttumista. Jälkiviisuus muistuttaa joskus ikävästi jonkun olennaisen asian poissaolosta. Vain päivä perehdytyskansioon tulostamisesta ja sen luovuttamisesta Vanhamäen lastenkodin käyttöön, huomasimme että olisimme voineet hyödyntää työssämme myös hengellistä pohjaa tai edes viitata siihen osana lasten ja nuorten mahdollisuuksia hyödyntää seurakunnan tarjoamaa yhteyttä. Hengellisyydellä tässä tarkoitamme evankelisluterilaisen seurakunnan ja kirkon kuuluvuutta ja näkyvyyttä Vanhamäen lastenkodin lapsien ja nuorten arkipäivän elämässä.

Aivan loistavasti olisimme näin ollen voineet lisätä perehdytyskansioon opiskelun kohdalle päiväkerhoihin nämä seurakunnan kerhot, joissa lapsilla on mahdollisuus olla mukana, sikäli vanhemmat ovat antaneet luvan. Näin olisimme saaneet lisättyä produktioon toisen meidän ammattitutkinnon vaativaa kattavampaa kristillistä pohdintaa sekä näkökantaa. On opettavaista havaita itsekkin kuinka kristillisuus ja seurakuntayhteys pääsevät välillä ihan huomaamattaan unohtumaan arjen keskellä. Sitä pitää itsestään selvyytenä, että pienet lapset käyvät kerhoissa ja osa kerhoista on seurakunnan kerhoja. Näin ollen sitä ei tullut automaattisesti mieleen, joten se pääsi unohtumaan tästä kyseisestä produktiostamme mainita.

Arvokkaasta palautteesta viisastuneena pyysimme kuitenkin Vanhamäen lastenkodilta lupaa lisätä perehdytyskansioon tietoa myös Suomenjoen seurakunnan lapsille ja nuorille suunnatuista toimintamuodoista, sillä seurakunta tarjoaa monipuolisia harrastusmahdollisuuksia kokkikerhoista lasketteluretkiin. Lisäksi seurakunnan nuortentalolla on avoimet ovet kaksi kertaa viikossa, johon nuoret ovat tervetulleita viettämään aikaa, pelaamaan biljardia ja hiljentymään. Olisi ollut suuri puute jättää nämä kaikki pois kansioista ja onneksi työyhteisökin oli samaa mieltä näiden asioiden tärkeydestä lisätä kansioon. Seurakuntayhteydellä on suuri vaikutus Suomenjoen nuorien kanssakäymisessä ja tutustumisessa. Seurakunnan järjestämä toiminta kokoaa lapsia ja nuoria yhteen samojen harrastusten ääreen ja näin ollen edesauttaa omalta osaltaan sosiaalistumista. Siksi kat-

soimme järkeväksi esitellä Suonenjoen seurakunnan myös Vanhamäen lastenkodin perehdytyskansiossa.(LIITE 4.)

Hengellisyyden mainitseminen tai sen puuttuminen perehdytyskansioista ei kuitenkaan tarkoita ettei sitä ilmennettäisi Vanhamäen lastenkodilla. Useat lastenkodin nuorista esimerkiksi käyvät rippikoulun Suonenjoen ev.lut. seurakunnassa asuessaan Lastenkodissa. Vanhamäen lastenkoti ei sinällään ole kristilliseltä pohjalta toimiva instituutio, mutta se antaa mahdollisuuden ja puitteet myös yksilön hengelliseen kasvuun. Ja kuten perussuomalaiseen käytäntöön miltei kuuluu, niin lastenkodissakin vietetään kyllä joulua sekä pääsiäistä ja sytytellään adventteina kynttilöitä. Saman verran kuten keskivertopeheissä puhutaan joulusta Jeesuksen syntymäjuhlanä ja käydään joulukirkossa.

Pienemmät lapset käyvät vanhempien suostumuksella seurakunnan järjestämässä kerhoissa sekä mahdollisuuksien mukaan leireillä ja muissa kirkon järjestämässä tapahtumissa; esimerkiksi mukula-messussa, jossa jumalanpalvelus on tehty musiikilla ja askarteluilla lapsille ja lapsiperheille sopivaksi. Lastenkodin pienimmät lapset saavat näin tietoa raamatusta sekä kristinuskosta ja he myös jakavat ajatuksiaan ja mietteitään Lastenkodin työntekijöiden sekä muiden lasten ja nuorten kanssa.

7.2 Kontekstuaalisuus nykypäivään

”Sallikaa lasten tulla minun tyköni, sillä senkaltaisten on Jumalan valtakunta” (Mark. 10:14.)

Seurakunta yhteys lapsiin ja nuoriin on tulkittavissa jo raamatun teksteistä muun muassa Markuksen evankeliumissa kun Jeesus nuhtelee opetuslapsia jotta nämä sallisivat lasten tulla Jeesuksen tykö. Yhteys tästä tekemäämme produktioon on häilyvä ja aika ajoin hakemalla haettu mutta näemme yhteyden lapsien tulemisessa. Lapset ja nuoret saapuvat Vanhamäen lastenkodille kuten Jeesuksenkin luokse, syyttömänä tilanteeseensa ja heidät tulisi ottaa avosylin vastaan. Vastaanottoa ja parempia lähtökohtia varten loimme perehdytyskansion lapsia ja nuoria varten.

Meidän mielestämme on hienoa ja tärkeää että lapsilla on mahdollisuus nähdä ja kuulla hengellisyydestä ja kristinuskosta. Kuitenkin vanhempana tulee huomattua kuinka pal-

jon kirkko ja seurakunta vaikuttavat yhteiskuntaan ja sen rakenteisiin. Monelle lapselle tai nuorelle tulee useasti yllätyksenä, ettei esimerkiksi kirkkohäitä saa, ellei ole käynyt rippikoulua. Jumala ja Taivaan Isä aiheuttavat myös ihmetystä ja kysymyksiä alle kouluikäisten lasten keskuudessa lastenkodilla. Kysymyksiä tulee muun muassa että, onko minulla kaksi isää, onko toinenkin isä vankilassa ja pitääkö toinen isä meistä huolta, jos toinen ei ole tullut kotiin.

Tavallaan näemme uskonnon tuovan lohtua ja selittävän vaikeita asioita pienille lapsille. Taivaan Isän kautta työntekijöiden on myös helpompi käsitellä lapsille vaikeita asioita ja vastata heidän välillä kiperiinkin kysymyksiin ja ihmettelyihin omasta perheestään, vanhemmistaan ja syystä miksi he joutuvat asumaan lastenkodilla. Aikuinenkin ihminen hakee turvaa ja vastauksia omasta hengellisyydestään, niin samoin tavoin toimii lapsi ja nuori, oman ymmärryksensä ja kehityksensä suomissa rajoissa.

8 POHDINTA

8.1 Produktion suunnittelu

Hyvin suunniteltu on, meidän tapauksessamme, hyvin muutosaltista. Saimme kokea todellisuudessa kuinka helposti suunnitelmat muuttuvat, niitä muutetaan tai ne vain ajautuvat uusiin uomiin. Ennen varsinaista opinnäytetyön aiheen vakiintumista suunnitelmapaperit ideat ja ajatukset kumosivat kilvan toisiaan ja asiat muuttuivat kerta toisensa jälkeen. Yhteistyökumppanin virallistuttua ja produktion aiheen määräytyttyä suunnitelma paperiin tuli vain lisäyksiä ja kyseisiin aiheeseen liittyviä ajatuksia.

Suunnitelmatyö ei loppunut vain alun ideointiin, vaan se kulki opinnäytetyöprosessin mukana aina loppuun asti. Suunnitelmat nimittäin täydentyivät aina palaverikerroilla sekä meidän itsenäisessä työskentelyssämme. Pidämmekin suunnittelua kokonaisvaltaisena projektina, joka tuki varsinaista kirjoitusprosessiamme opinnäytetyön aikana. Suunnitelmapaperista muovautui oikeastaan opinnäytetyömme päiväkirja johon kirjaimme päivämäärät ja uudet syntyneet ideat ja nekin ideat jotka eivät nähneet koskaan huomista päivää. Sitä oli sitten helppo hyödyntää lopun yhteenvedoissa ja siitä kuvastui koko opinnäytetyön suola; ilo, kyynleet ja umpikujat, ja vielä jopa aika järjestyksessä!

Toteutuksesta puhuttaessa meille oli jo alun perinkin selvää että produktiomme, perehdytyskansio Vanhamäen lastenkotiin saapuville lapsille ja nuorille, toteutetaan kirjaimellisesti kansion muodossa. Tarkoituksenamme jättää jälkeemme jotain konkreettista koviin kansiin taitettuna, yhteistyömme päätyttyä. Visuaalinen tuotos oli omaa käsialaamme sekä sommittelu että tekstin kielen muokkaaminen hyvin yksinkertaiseksi. Pyrimme kaikessa produktion työstämisessä ajattelemaan kuinka lapsi ja nuori näkisi asian parhaiten.

8.2 Muuttujia ja valintoja omassa työskentelyssämme

Sitä ei alussa tiedettykään miten monta muuttujaa mahtui tällekin matkalle. Ja kulkiesaan pitemmälle joutuu kohtaamaan mukavia vastaanottilijoita ja niitä joita ei ehkä olisi toivonut näkevänsä tällä matkalla. Aina on meille opetettu, ettei kaikista tarvitse pitää,

mutta kaikkien kanssa on tultava toimeen. Sitä kuitenkin toivoisi löytävänsä matkallaan jotain suurta ja merkittävää. Matkalle lähtiessään ei kuitenkaan ole edes ihan varma mitä suurta on etsimässä. Tarvitsisi ensin määrittää se, ja rajata jottei se olisi liian suurta hallittavaksi. Sillä meidänhän tässä kuului olla tilanteen herraina. Onhan kyse omasta halustamme tehdä meille jotain merkittävää.

Teitäkin on tarjolla niin monia, mutta risteyksestä et pysty kääntymään yhtä aikaa kuin yhteen suuntaan. Paletti hajoaa, jos ahnehtii liikaa, näin meille opetettiin. Onni on, ettei tätä matkaa tarvinnut tehdä yksin. Täytyy myöntää, että on paljon helpompaa kiivetä yllättävien esteiden yli ja nousta kompuroiduttuaan jaloilleen, kaverin kanssa kuin yksin. Ongelmien esiin tullessa voidaan puhua niistä, esittää ratkaisumalleja, todeta ne kelvottomiksi ja palata lähtöruutuun. Kattavat myös onnistumiset ja oman työn hedelmät, jotka voidaan korjata talteen ja olla tyytyväisiä, että näin pitkälle päästiin. Henkilökohtainen kasvu ja ammatillinen valveutuminen katsoa asioita ammattilaisen vinkkeleistä ovat useasti kummitelleet mielessä tämän matkanteon aikana. Oli hienoa pysähtyä välillä huomaamaan, että tässä ollaan luomassa jotain konkreettista oikeaan työelämään, oikeille ihmisille ja toivottavasti jotain heitä tulevaisuudessa auttavaa materiaalia.

Meidän tapauksessa produktiomme ei ollut kooltaan tai sivumäärältään suuren suuri, noin parikymmentä sivua, mutta se on tehty värikkäistä kuvista ja yksinkertaisesta kielestä. Se kertoo ja ohjaa, antaa tietoa sekä kokoaa, koettaa tehdä tuntemattomasta helpommin hieman tutumpaa. Produktio syntyi meidän ideastamme ja muokkasimme sitä monien ihmisten yhteistyön kautta. Meidän tehtävämme oli sovittaa omat ideamme ja saamamme palaute ja toiveet käyttökelpoiseksi kokonaisuudeksi ”yksiin kansiin”.

Muuttujia ei puuttunut, se on varmaa. Haastavuus oli vain keksiä ja koettaa ottaa ne ajoissa huomioon, koska takapakin ottaminen ei ole koskaan kovin mieltäylentävää ja kaikki käytössä oleva energia tuli suunnata eteenpäin menemiseen. Muuttujiksi listasimme mahdollisen stressin, varsinaisen teorian tiedon puuttumisen koskien lasten ja nuorten perehdyttämistä, sekä aikataulut. Produktion piti valmistua ajallaan jotta saimme kaiken materiaalin ja palautteen raportin kokoamiseen. Itse arvioidaksemme selvisimme muuttujista hyvin eikä mikään niistä muodostunut ylitse pääsemättömäksi.

Arvokkaita huomautuksia ja ohjeita otimme vastaan ja kehitimme niiden avulla produktiotamme, itseämme ja ammatillisuuttamme. Sitä yrittää tiedostamattaankin pyrkiä parhaaseen mahdolliseen lopputulokseen, eivätkä apu ja tuki ole koskaan pahitteeksi. Emme kuitenkaan pelänneet mennä eteenpäin itseohjautuvasti ja etsien tietoa ja malleja työmme varrella. Teoriatiedon ohella avuksi haimme aikaisemmin toteutettuja opinnäytetöitä, joista saimme osviittaa kuinka kehittää omaamme, niin ulkoisesti kuin sisällöllisesti.

Tärkeä osa prosessin etenemisessä ja lopulta sen onnistumisessa oli aikataulun luominen. Tosin huomasimme hyvinkin pian aikataulun asettamisen jälkeen, että ainoastaan muutos on pysyvää, sillä aikataulu on muuttunut ja elänyt idean syntymisestä asti. Emme kuitenkaan näe sen olleen ongelma prosessin edetessä. Kun tunnustaa muuttuvuuden käsitteen ja antaa itselleen mahdollisuuden sopeutumiseen, niin työn tekeminen ei ollut liiaksi kaavoihin kangistumista. Aikatauluilla on kuitenkin kaksi muuttumatonta käsitettä ja riitti kun niistä piti kiinni; aloitus sekä päättyminen.

8.3 Palautteet ja tiedonvälitys työyhteisössä production aikana

Jälkipohdinnoissa emme voineet olla miettimättä olisiko meidän ehkä pitänyt tehdä yhteistyötä kahden eri yhteisön kanssa, jotka asuvat kuitenkin saman katon alla. Huomasimme nimittäin palautteita ja loppuarviointia kysellessämme, että aina ei ollut antamamme informaatio kulkeutunut johtoportaan tasolta työntekijöille. Joskus kun me nimme noutamaan palautekyselyitä, niin vuorossa oleva työntekijä ei ehkä edes tiennyt meneillä olevasta produktiosta tai palautekyselyiden olemassa olosta. Toisinaan palautekyselylomakkeet olivat unohtuneet täyttämättöminä sellaiseen paikkaan, jossa kukaan ei välttämättä käynyt viikkoon.

Pohdimme keskenämme jotta olisiko meidän täytynyt muistuttaa johtajaa jokaisella yhteydenotto kerralla, että antaisi saman informaation myös työntekijöille. Lisäksi mietimme, että mitä työyhteisössä ylipäättään tiedettiin meidän tekeillä olevasta produktios- tamme. Ammatillisesta näkökulmasta pohdimme, että mikä mahtaa olla kymmenen vuotta töissä olleen työntekijän motivaatio tarttua opiskelijoiden tekemiin projekteihin, sillä hän on varmasti uransa aikana nähnyt niitä monia. Olisimmeko voineet osaltamme

auttaa työntekijöiden motivoitumisessa ja järjestää heille niin sanotusti oman tiedotustilaisuuden. Nyt hoidimme asioita ainoastaan johtajan kautta vaikka kyseessä oli koko yhteisön käyttöön tuleva perehdytyskansio.

Joskus kaupungilla ollessa saatoimme törmätä lastenkodin työntekijöihin jotka olivat tuttuja me ja he halusivat keskustella perehdytyskansioistamme ja antoivat palautetta ja ideoita niin sanotusti epävirallisia teitä, mutta kaikki palaute oli arvokasta. Toisinaan myös juttellessa lastenkodin työntekijöiden kanssa, he eivät välttämättä tienneet koko meillä olevasta projektista. Saattoivat olla kuulleet puhuttavan jostain perehdytyskansion tapaisesta, mutta eivät sen enempää tienneet. Tämä harmistutti meitä tekijöinä ja pohdimme, että olimmeko me laiminlyöneet tai vain yksinkertaisesti unohtaneet mainita että kaikki viesti- ja sähköposti liikenne olisi julkista ja suotavaa kaikkien työyhteisöön kuuluvien nähtäväksi tarkoitettua. Totesimme oppineemme ettei koskaan tulisi olettaa edes yksinkertaisiakaan asioita.

Pyrimme vielä viimeisissä yhteydenotoissa ja yhteistyökäynneillä asiallisesti oikomaan syntyneitä väärinkäsityksiä ja väärinymmärryksiä, joita palautteissa oli tullut ilmi. Tahdoimme osaltamme edistää hyviä tapoja ja että asiat tulisivat selviksi ja vaikka palautteet oli annettu anonymisti niin jokaiseen niissä esitettyyn ihmettelyyn tai suoraan kysymykseen antaisimme vastauksen. Vaikka yhteistyömme tämän produktion osalta oli miltei ohi Vanhamäen lastenkodilla, halusimme jättää tällä tavoin itsestämme vastuuntuntoisen ja rehellisen kuvan työn tekijänä. Eli myös saattaa aloittamamme yhteistyömme kunnialla loppuun, emmekä jättää tyhjiä kysymysmerkkejä roikkumaan ilmaan lähdettyämme.

8.4 Johtopäätöksiä produktiosta

Pientä harmistusta ja huokailua meidän, produktion toteuttajien keskuudessa, aiheuttivat viimeisimmät tiedot Vanhamäen lastenkodista ja kansiomme käyttöön ottamisesta. Saimme nimittäin kuulla, että lastenkodille ollaan parasta aikaa tekemässä mittavaa remonttia, jossa kumpikin lastenkodin osastoista laitetaan uuteen uskoon niin huoneiden kuin käytävienkin osalta. Palautteessaan työntekijät nimittäin kertoivat kansiomme sisältämän tiedon ja kuvituksen käyvän hyvin pian jo vanhaksi. Pohdimme tätä ironiaa

mielessämme ja arvuuttelimme että tapahtuiko ennen vanhaan muutos näin nopeasti vai onko tämä uuden vuosituhannen ilmiö, jolloin kehitys kulkee eteenpäin jopa yhdessä yössä. Tavallaan olimme hieman pettyneitä, ettei kukaan ollut kertonut meille tulevasta remontista ja näinkin mittavista muutoksista.

Asioiden ollessa tässä jamassa ja remontin kulkiessa junan lailla eteenpäin lastenkodeilla, saatoimme vain jättää kansion mukana saatesanat, joissa toivoimme työntekijöiden tai johtajan päivittävän kansion ajan tasalle remontin loputtua. Totesimme itse, että olimme ainakin tehneet heille rungon lasten ja nuorten perehdytyskansioista sikäli he itse sitä halusivat joskus kehittää eteenpäin.

Sen sijaan valoisampi päätös saatiin, kun kuulimme tekemämme kansion ja sinne kirjoitettujen asioiden aiheuttaneen työyhteisön sisällä joidenkin asioiden uudelleen miettimistä ja heidän itsensä arviointia ammatillisina osajina työssään. Me esimerkiksi kirjoitimme kansioon omien, meille annettujen tietojen mukaan, että lapset ja nuoret käyvät käsien pesulla aina ennen ruokailuun menoa. Työntekijät sitten tunnustivat, että näinhän se pitäisi mennä, mutta todellisuudessa joidenkin ikäryhmien kanssa käytännön on hiljaa hyväksyen annettu olla toinen. He kertoivat, että tätä kautta kansiomme oli poikanut eettistä ja kehittävää pohjaa olevaa keskustelua työyhteisön piirissä. Olimme salaa tyytyväisiä, kun olimme havaitsemattamme onnistuneet herättämään muitakin pohtimaan ammatillisia peruseriaatteitaan.

8.5 Omien valintojemme kyseenalaistaminen

Ikäviksemme huomaamme nyt katsoessamme koko projektia taaksepäin, ettemme ehkä kuulleet lasten ääntä niin paljon kuin meillä alun perin oli jalo tarkoitus. Alussa ajattelimme perustaa opinnäytetyömme lasten näkökulmasta lähtevälle työlle. Tarkoituksemme oli kuunnella lapsia ja nuoria ja heidän tarpeitaan ja mielipiteitään. Nytemmin sitä vasta huomaa, että teimme perehdytyskansion Vanhamäen lastenkotiin paljolti lapsia ja nuoria varten, emmekä suinkaan heidän kanssaan, eli päinvastoin kuin alussa meillä oli tarkoitus.

Koko etenevän produktion ajan meillä oli syvästi tarkoitus perehtyä enemmän lapsi- ja nuorilähtöiseen työskentelyyn ja heidän huomioon ottamiseen, mutta kaiketi tiukan aikataulun ja pitkien välimatkojen takia tyydyimme työstämään perehdytyskansiota näin aikuisten kesken. Se oli ehkä yksi opinnäytetyötä vaivaavista stressitekijöistä, että tiesimme koko ajan laiminlyövämme omia asettamia tavoitteitamme. Varsinkin kun olimme ohjauksessa saaneet monta muistutusta siitä kuinka meidän todellakin tulisi ottaa lapset ja nuoret mukaan tekemiseen ja antaa heille sanavaltaa perehdytyskansioon kokoamisessa. Tavallaan tietoisesti huomioimatta jätetty tavoite oli painava taakka kantaa läpi produktion valmistumisen, sen hiomisen ja luovuttamisen aikana.

Mietimme, että voimmeko muuttaa ideologiaamme kesken prosessin. Sanoa, että teemme kyseisen työn lapsia ja nuoria varten, mutta omasta ja työyhteisön näkökulmasta. Muuttaisiko se työmme painoarvoa omissa tai arvostelijoidemme silmissä? Voimmeko sanoa, että tavoitteet tulivat täytettyä vaikkakin menetelmät ja asioiden katsonta kannat muuttuivat matkalla ja voisimmeko hyvillä mielen kertoa olevamme ylpeitä työpanoksestamme ja sen onnistumisesta. Vai oliko alunperinkin työmme käsitteiden ja menetelmien määrittely liian löyhää ja turhan laaja alasta. Voisimme myös sanoa, että piste johon nyt olemme tulleet, syntyi käsitteiden tarkentuessa ja meidän uudelleen arvioidesamme mikä on meidän resursseille mahdollista ja missä puitteissa pystymme toimimaan. Koko homma siis eli ja tarkentui jokaisella kerralla kun työstimme produktiota ja opinnäytetyötämme, teimme tietoisia valintoja asioista jotka rajasimme alueemme ulkopuolelle ja niitä, joita halusimme liittää työhömmee.

Yhteistuumin päätimme, ettemme myöskään haastattele lastenkodin lapsia ja nuoria perehdytyskansioon oletetusta toimivuudesta tai sen sisällöstä. Suurin syy tähän oli, ettemme ollut kyselleet heiltä virallisesti tietoa alun perinkään ansiota koskien. Ajattelimme, ettei nyt kyselyn tekeminen tuottaisi toivottua lopputulosta, jos joutuisimme ensin selvittämään heille mitä olemme tehneet ja minkä takia. Kaiken lisäksi nekin lapset, joiden kanssa ensikäynneillä lastenkodilla puhuimme kyseisestä produktiosta, olivat saaneet onnellisesti sijaishuoltopaikan muualta.

8.6 Johtopäätöksiä omasta työskentelystäämme

Saumaton yhteistyö ja samalla aaltopituudella oleminen opinnäytetyö parin kanssa on sattunut siunaukseksi meidän työskentelymme kohdalla. Sen enempää pintaa syvem-

mälle menemättä olemme huomanneet, että lähtökohtamme opinnäytetyön ja sen asettamien henkilökohtaisen tavoitteiden mukaan ovat olleet hyvin yhdenmukaiset ja sen vuoksi yhteistyömme läpi prosessin on ollut toimivaa. Fyysiseltä olemukseltamme olemme vaikuttaneet aivan toisilla puolin Suomen maata ja tehneet pakon vaatimana töitä muun koulun ja elämän ohella. Jutta on ollut enimmäkseen Lapin perukoilla töissä ja Heidi täällä Suonenjoen paikkakunnalla.

Alusta asti olemme tehneet määrättyjä opinnäytetyöhön liittyviä valmisteluja yhdessä sekä erikseen. Hommien jaosta ei ole ollut koskaan kiistaa ja tehtävät ovat jakautuneet niin, miten kummallekin on luontevaa toimia tilanteissa. Esimerkiksi toinen voi olla parempi hoitamaan asioita puhumalla, kun toinen saa jäsenettyä kaiken tarjotun tiedon ja ohjauksen fiksuksi kokonaisuudeksi. Kaikissa palaverissa ja opettajan ohjauksissa olemme kumpainkin olleet tietenkin läsnä, kuulemassa ja keskustelemassa kehitysmahdollisuuksista, palautteesta sekä uusista ideoista.

Onnistunut työnjako ja yleisten asioiden hoituminen on varmasti verrannollinen siihen, että olemme tunteneet toisemme jo pitkältä ajalta. Luottamus on ollut vahva side tämän opinnäytetyön kehittymisessä sekä prosessin sujuvuudessa ja loppujen lopuksi aikataulun toteutumisessa. Entuudestaan tunsimme toistemme vahvuudet ja heikkoudet ja osasimme hyödyntää tätä esimerkiksi perehdytyskansiota kootessa. Tiesimme nimittäin, että toisella meistä oli visuaalista silmää ja toinen osasi kirjoittaa osuvasti.

Olemme pohtineet pitkän välimatkamme merkitystä opinnäytetyöprosessillemme. Käytännössä se on toiminut ylistäen ja kiittäen tietotekniikkaa, joka on mahdollistanut yhteydenpitomme tehnyt välimatkasta siedettävämmän. Tahoillamme olemme kolonneet paikallisia kirjastoja, etsineet aineistoa ja lukeneet rutosti. Kriittinen lukeminen ja aineistojen soveltuvuuden pohdinta kehitti ammatillisen osaamisen taitoja käytännössä, sillä aina ei lähteiden käyttö tai käyttämättä jättäminen olleet itsestään selvyyksiä. Hyviä vinkkejä ja kohtia löydettyämme otimme yhteyttä toiseen osapuoleen ja jaoinme tietomme. Kirjallista saagaa olemme luoneet ja kasanneet pala palalta aina koulun sähköpostin ylikuormittumiseen asti.

Kenties välimatkan pitäminen ja kummankin eläminen omissa inspiroivissa ympäristöissään takasi meille kiireettömät ja stressivapaat olosuhteet työstää opinnäytetyötäm-

me. Emme kertaakaan repineet pelihousujamme emmekä käyneet romahduksen porteilla. Pieniä epäluulon hetkiä aina silloin tällöin tunsimme ja ankarasti pohdimme, että olimmeko varmasti osanneet ottaa kaiken huomioon ja missä on vika, kun meillä ei ole ollut tarvetta, opiskelija tovereidemme tapaan, julistaa opinnäytetyötuskaa median sosiaalisen massan sivuilla Facebookissa. Epäluulotkin kyllä haihtuivat, kun kartoitimme työmme realiteetit ja panimme sen oikeiden kehysten sisälle. Ymmärsimme, ettei opinnäytetyö kuitenkaan kata kaikkea maan ja taivaan väliltä, vaan se on ronskisti asetettava oikeaan kontekstuaaliin ja sopivien raamien sisään. Suuresta tärkeydestään ja (toisilla) opiskelun päättävästä huipentumasta huolimatta, se ei ole mitään elämää suurempaa.

Tunnustamme myös ohjauksen hakemisen koulun puolelta jääneen vähäiseksi. Kenties luonteemme ovatkin enemmän itsenäisiä puurtajia ja asioiden selvittäjiä. Jos törmäsimme kirjoittaessamme ongelmiin, kirjasimme ne ylös ja läpikävimme toistemme kanssa. Tämän totesimmekin olevan suurin helpotus siitä että teimme kaksin, jottei tarvinnut yksin omissa päissään pohtia ja käänellä ongelmatilanteita. Yleensä toisella meistä oli ratkaisuehdotus jonka toimivuutta pohdimme ja selvitimme ongelmat. Ohjasimme hyvin paljon itseohjautuvasti itseämme lukemalla valmiita opinnäytetöitä, keskustelemalla mielipiteistämme ja kuuntelemalla Vanhamäen työyhteisön ääntä. Valmiita opinnäytetöitä lukemalla sisäistimme raportin rakennetta, ulkoasua sekä ideaa siitä mitä sen tulisi sisältää.

Saman paikkakunnan sisälle päästyämme keräsimme itsemme ja luodun materiaalin palapeliomaisena kokonaisuutena pöydän päälle ja aloitimme pitkäjänteisen kasaamisen. Tällöin kirjasimme ylös ongelmakohtia joihin emme yhdessä olleet löytäneet ratkaisua ja laitoimme kysymyksiä osaavammalle taholle eli ohjaavalle opettajallemme. Tätä ennen olimme tehneet suuren osan työstä omassa rauhassamme ja ymmärsimme kyllä jälkikäteen ohjaavan opettajan huolen työstämme. Kiirettä emme kuitenkaan kokeneet vieläkään ja kokoaminen ja posterin askartelu sujuivat hyvässä hengessä.

Arvostavasti noudatimme alun ohjauksessa saamiamme neuvoja sekä ideoita, joita kehitimme kaikessa hiljaisuudessa sitten keskenämme eteenpäin. Produktion luomisen aikana kuuntelimme tarkoin Vanhamäen lastenkodin työyhteisön ja johtajan taholta tulevia pyyntöjä, ehdotuksia ja ohjausta. Täysin sokkona emme kuitenkaan seuranneet meitä ruokkivaa kättä vaan puntaroimme ja pohdimme saamiamme palautteita ja heitimme ne takaisin heille ideoiksi muokattuina. Tällaista itsereflektoivaa työtappaa käyttäen selvi-

timme tietämme läpi opinnäytetyön prosessin. Meitä ollessa kaksi, oli hyvä peilata omaa ammatillista ajatteluaan ja sen heräämistä sekä kehittymistä, omasta työparistaan ja toisinpäin. Palaute työskentelystä tuli heti ja sitä oppi pohtimaan itsekriittisesti itseään yhtenä tämän prosessin jäsenenä.

8.7 Ammatillinen kasvu ja oppimiskokemukset

Kokonaisuudessaan koko opinnäytetyöprosessi on antanut meille paljon. Prosessin aikana on voinut huomata, kuinka oma ammatillinen kasvu etenee ja kuinka uudet oppimiskokemukset auttavat pääsemään eteenpäin. Mielestämme koko opinnäytetyöprosessi on kasvattanut meitä paljon, sillä sen aikana olemme oppineet paljon uusia asioita, esimerkiksi produktion suunnittelusta ja toteutuksesta. Olemme kasvaneet myös ammatillisesti, kun olemme päässeet työskentelemään oikeasti käytännössä työyhteisön kanssa ja työstämään jotain sellaista, joka tulee toisten käyttöön. Yhteistyö lastenkodin kanssa on myös valmentanut meitä, tulevia sosionomeja, siihen työelämään johon olemme suuntautumassa. Olemme saaneet konkreettisesti nähdä ja kokea, mitä on työskentely melkein vieraan yhteistyötahon kanssa.

Meistä on tullut paljon suvaitsevampia ja muuntautumiskykyisiä, sillä useimmiten asiat ei mene niin kuin ne on suunniteltu menevän. Olemme kasvaneet myös ihmisinä, saaneet paljon luottamusta ja lujuttua, jota varmasti tulemme tarvitsemaan tulevaisuudessa työskennellessämme erilaisissa työyhteisöissä. Opinnäytetyöprosessi on hyvä, kokoava tehtävä, jossa olemme voineet hyödyntää kaikkea reilun kolmen vuoden aikana oppimaamme. Iloksemme olemme saaneet huomata, että jotain olemme vuosien aikana oppineet.

Opinnäytetyömme valmistuessa tahdomme osoittaa suuret kiitoksemme niille tahoille, jotka ovat koko produktion toteutumisen mahdollistaneet. Erityiskiitos kuuluu Vanhämäen lastenkodin henkilökunnalle, etenkin lastenkodin johtajalle Eeva-Liisa Hassiselle. Kiitokset tahdomme osoittaa myös Diakonia-ammattikorkeakoulun Pieksämäen yksikön opettajille, sillä heidän avustuksellaan olemme suoriutuneet opinnoistamme ja opinnäytetyöstämme kunnialla.

LÄHTEET

- Diakonia-ammattikorkeakoulu 2010. Kohti tutkivaa ammattikäytäntöä. Opas Diakonia-ammattikorkeakoulun opinnäytetöitä varten. Diakonia-ammattikorkeakoulu.
- Himberg, Lea; Laakso, Juhani; Näätänen, Risto; Peltola, Ritva & Vidjeskog, Jan 2004. Kehittyvä ihminen. Psykologia 2. Helsinki: WSOY.
- Hujala, Anne (toim.); Puonti, Annamajja & Saarnio, Tuula 2004. Lastensuojelu tänään. Helsinki: Tammi.
- Hämäläinen, Juha & Kangas, Pirkko 2007. Perehdyttämisen suunnittelu ja toteutus. Helsinki: Työturvallisuuskeskus.
- Ihalainen, Jarmo & Kettunen, Terttu 2006. Turvaverkko vai trampoliini. Sosiaaliturvan mahdollisuudet. Helsinki: WSOY.
- Kronqvist, Eeva-Liisa & Pulkkinen, Minna-Leena 2007. Kehityopsykologia – Matkalla muutokseen. Helsinki: WSOY.
- Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta 1983. 361/8.4.1983. Finlex – Valtion säädöstietopankki. Ajantasainen lainsäädäntö. Viitattu 25.10.2010.
[http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1983/19830361?search\[type\]=pika&search\[pika\]=laki%20lapsen%20huollosta](http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1983/19830361?search[type]=pika&search[pika]=laki%20lapsen%20huollosta)
- Lastensuojelulaki 2007. 417/13.4.2007. Finlex- Valtion säädöstietopankki. Ajantasainen lainsäädäntö. Viitattu 12.11.2010.
[http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417?search\[type\]=pika&search\[pika\]=lastensuojelulaki](http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417?search[type]=pika&search[pika]=lastensuojelulaki)
- Lepistö, Irma 2004. Työpaikkakouluttajan käsikirja. Helsinki: Työturvallisuuskeskus.
- Mannerheimin Lastensuojelu liitto. MLL:n suunta 2014. Viitattu 1.9.2010.
<http://www.mll.fi/mll>
- Mikkola, Matti 2004. Lastensuojelu ja eurooppalaiset ihmisoikeudet. Teoksessa Hujala, Anne (toim.); Puonti, Annamajja & Saarnio, Tuula. Lastensuojelu tänään. Helsinki: Tammi, 61-76.
- Mikkola, Matti 2004. Lastensuojelulain tausta. Teoksessa Hujala, Anne (toim.); Puonti, Annamajja & Saarnio, Tuula. Lastensuojelu tänään. Helsinki: Tammi, 77-84.
- Raamattu. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkolliskokouksen vuonna 1933 käyttöön ottama suomennos. Helsinki: Kirjapaja.

- Rainio, Päivi i.a. Kiinnitä työhön ja tulokseen – Opas kuntatyön perehdyttäjille. Kuntatyö 2010-projekti.
- Saastamoinen, Kati 2008. Lapsen asema sijaishuollossa – Käsikirja arjen toimintaan. Helsinki: Edita Publishing Oy.
- Suonenjoen Vanhamäen Lastenkoti i.a. Vanhamäen Lastenkoti. Viitattu 29.8.2010.
<http://www.vanhamaenlastenkoti.fi>
- Työturvallisuuskeskus i.a. Työhön perehdyttäminen ja opastus – ennakoivaa työsuojelua.
- Törrönen, Maritta (toim.) 1994. Lapsen etu ja viidakon laki. Teoksessa Aronen, Marja-Leena; Bardy, Marjatta; Heiliö, Pia-Liisa; Lauronen, Erja; Oulasmaa, Petri; Puustinen-Korhonen, Aila; Pösö, Tarja; Törrönen, Maritta (toim); Lastensuojelun Keskusliitto 1994. Helsinki: Lastensuojelun Keskusliitto, 4.

Liite 1: Alkukartoituskyselylomake Vanhamäen Lastenkodin työntekijöille

Hei,

Tässä Jutta ja Heidi Diakin Pieksämäen yksiköstä ja lähestymme Teitä seuraavan laisella asialla:

Olemme tekemässä Teille opinnäytetyönämme produktio pohjaista perehdytyskansiota lapsille ja nuorille. Kyseessä tulee siis olemaan Teidän tarpeisiinne ja toiveisiinne perustuva apuväline uusien lasten ja nuorten perehdyttämiseen tänne Suonenjoen Vanhamäen Lastenkotiin. Kansiota on tarkoitus tehdä helppokäyttöinen ja kuvallinen, jota työntekijä pystyisi käymään läpi saapuvan lapsen ja nuoren kanssa yhdessä.

Työmme kannalta olisi tärkeää saada kuulla Teiltä asiantuntijoina ideoita ja mielipiteitä kyseistä perehdytyskansiota kosken ja pyydämmekin ystävällisesti, sopivan ajan tullen, vastaamaan alla olevaan kysymykseen. Vastaukset ovat nimettömiä.

Mitkä asiat näette tärkeänä kertoa uudelle lapselle/ nuorelle tämän saapessa Vanhamäen Lastenkotiin?

Perustelethan vastaustasi jollain muotoa! KIITOS!

Tulisimme noutamaan kyselylomakkeita 01.04.2010 tienoilla

Ystävällisin terveisin ja kiittäen Heidi Väänänen & Jutta Lehikoinen

Liite 2: Välipalautekysely Vanhamäen Lastenkodin työntekijöille

Syksyinen tervehdys!

Opinnäytetyönä tekemämme lastenkotiin tuleva perehdytyskansio on edennyt eteenpäin. Tällä hetkellä perehdytyskansio on jo kasattuna nippuun, mutta haluaisimme vielä pyytää teidän ohjaajia lukemaan perehdytyskansion läpi ja kertomaan mielipiteenne ja antamaan palautetta perehdytyskansioista, jotta kansio vastaisi mahdollisimman paljon teidän tarpeitanne. Kansio ei siis ole vielä lopullisessa muodossa, vaan muokkaamme sitä vielä teiltä saadun palautteen perusteella. Kaikki palaute kansioista on erittäin tervetullutta, sekä risut että ruusut!

Palauttakaa täytetty palautelappu kansion mukana olevaan kirjekuoreen perjantaihin 24.9. mennessä.

Kiitoksia jo etukäteen ajastanne ja mielipiteistänne!

Terveisin,

Jutta ja Heidi

RUUSU-

JA: _____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

RISU-

JA: _____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

MUUTA MAINITTA-

VAA: _____
_____
_____
_____
_____
_____

Liite 3: Loppuarviointikysely Vanhamäen Lastenkodin työntekijöille

Syksyinen tervehdys jälleen!

Tässä olisi nyt viimeinkin valmis perehdytyskansio teidän käyttöönne! Olemme muokanneet sitä teiltä saamamme viimeisimmän palautteen jälkeen, joten toivottavasti se olisi nyt teidän toiveidenne ja tarpeidenne mukainen.

Toivoisimme vielä kerran teiltä palautetta ja arviointia lopullisesta kansiosta.

Palautathan täytetyn palautelapun kansion mukana olevaan kirjekuoreen maanantaihin 18.10 mennessä.

Kiitoksia jo etukäteen ajastanne ja mielipiteistänne sekä yhteistyöstä! Toivottavasti kansio otetaan käyttöön ja siitä on hyötyä työssänne! ☺

Terveisin,

Jutta ja Heidi

RUUSU-

JA:

RISU-

JA: _____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

KUINKA ARVIOISIT PEREHDYTYSKANSION TOIMIVUUTTA KÄYTÄNNÖS-

SÄ: _____
_____
_____
_____
_____
_____

MUUTA MAINITTA-

VAA: _____
_____
_____
_____
_____
_____

KOKONAISARVOSANA PEREHDYTYSKANSIOLLE (Asteikolla 1-5):

_____

Liite 4: Tervetuloa Vanhamäen Lastenkotiin – perehdytyskansio

TERVETULOAA

Vanhamäen Lastenkotiin

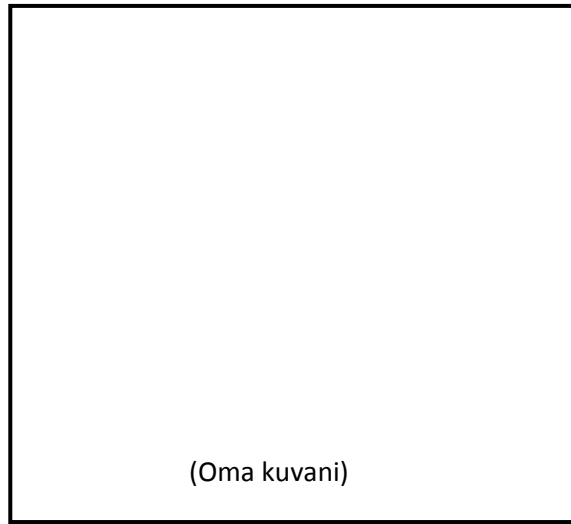

Nimeni: _____

Yhteystiedot:

VANHAMÄEN LASTENKOTI
Vanhamäentie 122 77600 SUONENJOKI

Lastenkodin johtaja
Eeva-Liisa Hassinen
050 531 7744
[eevaliisa.hassinen\(at\)mll.fi](mailto:eevaliisa.hassinen(at)mll.fi)
www.vanhamaenlastenkoti.fi

Oma nimi: _____

Oma ohjaajani: _____

Vara ohjaajani: _____

Kansio koostuu kahdesta osiosta. Ensimmäinen osio on tarkoitettu kaikille saapuville lapsille ja nuorille. Toinen osio on suunnattu enemmän nuorille, sisältäen muun muassa harrastusmahdollisuuksia ja tietoa Suonenjoen kaupungista.

Lopussa löytyy liitteenä:

- Suonenjoen kartta
- Seuraamusjärjestelmä
- Nuorten siivoustehtävät maanantaisin
- Huoneen siivoukseen kuuluu
- Etäisyyksiä Suonenjoelta -taulukko

TILAT, PAIKKOJEN ESITTELY

Vanhamäen lastenkoti

Tässä rakennuksessa ovat lastenkodin tilat. Näitä tiloja ovat muun muassa jokaisen lasten ja nuorten omat huoneet, televisiohuoneet, ruokailutilat, wc: t, suihkut, sauna ja ohjaajien toimistot. Pienempien osastolla 0 – 12- vuotiaat lapset ja nuorten osastolla asuvat yli 12- vuotiaat nuoret, kuitenkin jokaisen kehitystaso huomioon ottaen.

Jokaisella lapsella ja nuorella on **oma huone**, joihin muut lapset ja nuoret eivät saa tulla ilman lupaa. Ohjaajien avustuksella voit tehdä omasta huoneesta itsellesi mieluisan.

Pienempien lasten osastolla on **"Lasten toimisto"**, joka on tarkoitettu askarteluun ja yhteiseen leikkimiseen.

Talossa on myös kaksi pientä **keittiötä**, joissa ohjaajat tekevät ruuan viikonloppuisin. Osastoilla on omat **ruokailuhuoneet**, joissa lapset ja nuoret syövät yhdessä. Myös aamu-, väli- ja iltapalat syödään ruokailuhuoneissa. Keskiviikkoisin on alakerran nuorilla niin sanottu "koti-ilta" jolloin nuoret saavat vuorotellen valmistaa ruokaa, jota syödään sitten yhdessä.

Saunassa on mahdollisuus päästä käymään aina kun haluaa sillä sauna sijaitsee Lasten-kodin rakennuksessa ja on siksi kätevästi käytettävissä. Lapset käytetään suihkussa joka päivä ja nuoret käyvät itsenäisesti joka päivä pesulla. Opetellaan huolehtimaan henkilökohtaisesta puhtaudesta.

Molemmilla osastoilla on omat **televisiohuoneet**, joissa lapset ja nuoret voivat viettää aikaa yhdessä. Television kautta voidaan katsoa piirrettyjä tai videoita. Viikonloppuisin piirretyt ovat suuressa suosiossa. Elokuvia on myös mahdollisuus vuokrata ja katsoa ohjaajan luvalla. Sunnuntaisin ylä- ja alakerta tahollaan, jokainen lapsi vuorollaan saa vuokrata haluamansa elokuvan, jota halukkaat saavat yhdessä katsoa. Lauantaisin nuoret saavat iltaohjaajan päätöksellä katsoa ikärajiin sopivia elokuvia televisiosta.

Omia puhelimia ei pienemmillä lapsilla ole vaan he voivat käyttää ohjaajien puhelimia soittaessaan kotiin tai kavereilleen. Alakerrassa sen sijaan nuorilla saa olla omat puhelimet käytössä sääntöjen mukaan. Yksi tärkeimmistä säännöistä on että ohjaajan on saatava nuori puhelimella kiinni eli nuoren tulee vastata puhelimeen ohjaajan soittaessa! Myös nuoret saavat käyttää ohjaajien puhelimia omiin asioihinsa, mutta omien puhelinten käyttöön he maksavat itse tai heidän vanhempansa maksavat.

OHJAAJAT

Tullessasi lastenkotiin sinulle nimetään **oma ohjaaja**. Oma ohjaaja hoitaa kanssasi käytäntöön liittyvät asiat, esimerkiksi vaateostokset ja henkilökohtaiset asiasi. Lastenkodissa on ohjaajia paikalla yötä päivää. Ohjaajat ovat aina saatavilla, jos tulee asiaa, myös keskellä yötä. Lastenkodin johtajana toimii Eeva-Liisa Hassinen, jonka toimisto on myös lastenkodin rakennuksessa.

Jos sinulle tulee kysyttävää tai ongelmia, voit aina koputtaa ohjaajien huoneen oveen. Ohjaajat auttavat aina!

Lastenkodin pihalla on pienimuotoinen **leikkikenttä**. Leikkikentällä on kiipeilyteline, kiikut, hiekkalaatikko ja trampoliini. Lisäksi pihapuistossa on hyvä juoksennella ja leikkiä esimerkiksi piilosta ja muita leikkejä.

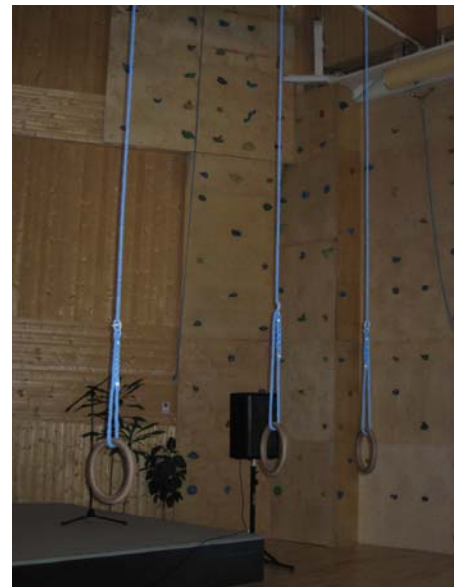

VANHAMÄEN MUUT RAKENNUKSET JA TILAT

Päärakennuksessa toimii Vanhamäen keittiö. **Päärakennuksen ruokailutiloissa** syödään pääsääntöisesti joka arkipäivä maistuva ja terveellinen lounas sekä päivällinen.

Syketalolla on lapsilla ja nuorilla oma kuntosalivuoro kaksi kertaa viikossa. Syketalolla voi myös pelata pingistä ja muita sisäpelejä. Siellä on myös rakennettu kiipeilyseinä rohkeita yrittäjiä varten. Salissa voit harrastaa myös miltei kaikkia yleisurheilulajeja!

Navetan vintillä on **liikuntasali** jossa voi pelata esimerkiksi jalkapalloa tai sählyä. Pie-nimmille navetan vintillä on myös pallomeri. Talvisin navetan vintti on ahkerassa käytössä.

Vanhamäen **hevostallilla** on lastenkodille oma nimikkohevonen. Hevosista innostuneet ja kiinnostuneet voivat käydä auttamassa tallitöissä sekä ratsastamassa tai vain ihailemassa hevosia.

Vanhamäellä on **rantasauna**, jossa myös lastenkodin väki voi saunoa kesäisin. Rantasaunan vieressä on hiekkaranta jossa on hyvä uiskennella ohjaajan kanssa, hieman isommille on laituri jossa ottaa aurinkoa tai pulahtaa uimaan.

TAVAT JA KÄYTÄNNÖT

Päivärytmi arki ja viikonloppu (herätys, aamupala, kouluun/päiväkotiin, välipala, leikkiä, päivällinen, iltapala, nukkumaan, hiljaisuus)

Hyviin tapoihin kuuluu **käsien pesu** aina ennen syömään tulemista. Muihin hyviin tapoihin kuuluu olla ystävällinen muille lapsille, nuorille ja ohjaajille.

Päättaloon mennään ruokailemaan ohjaajan johdolla. Kengät ja ulkovaatteet jätetään eteiseen, kädet pestään

vessassa ja ruoka otetaan yhdessä ohjaajan kanssa seisovasta pöydästä. Lastenkodin rakennuksessa syötäessä ohjaaja tuo ruuan pöytään. Ulos mennään leikkimään ohjaajan kanssa.

VASTUU JA VELVOLLISUUDET

Lastenkodissa asuvien lasten ja nuorten pääsääntöinen tehtävä on käydä päiväkodissa ja koulussa. Lisäksi jokaista lastenkodin asukasta ohjataan siivoamaan omaa huonettaan. Lapsia ja nuoria on ohjeistettu mitä kuuluu siivoukseen ja mitä tulee tehdä. (Ks. LIITE). Yleinen siivouspäivä on joka keskiviikko. Jokainen osallistuu myös yhteisten tilojen siivoamiseen ja siistinä pitämiseen. Hyvin suoritettu koulutyö ja oman huoneen siivoaminen palkitaan aina pienellä ”palkkiolla”, joka voi olla parista eurosta ”kaveri iltaan”. Jokaiselle vakituisesti lastenkodissa asuvalle maksetaan lainmukaista viikkorahaa. Rahankäyttöä harjoitellaan viikko-ostoilla ohjaajan kanssa.

Varsinkin nuorilla on mahdollisuus kaveri vierailuille ja yökylään. Näistä kuitenkin sovitaan aina aikuisten kesken, eli ohjaaja on yhteydessä kyseisen kaverin vanhempiin ja yökyläily on mahdollista vain silloin kun aikuisia on paikalla. Hyvin tehdystä työstä ja velvollisuuksiensa huolehtimisesta voi ansaita myös ”kaveri-iltaja”, jolloin saa mennä tapaamaan ystäviään tai kutsua jonkun heistä käymään Vanhamäellä. Lastenkodin lasten ja nuorten vanhemmat saavat vierailla lastenkodilla aina halutesaan ja asiasta sopien ohjaajien kanssa. Tämän lisäksi vanhemmilla on myös mahdolli-

suus yökyläillä ja näin viettää aikaa lapsensa/ nuorensa kanssa kerran kuussa Vanhamäen tiloissa.

Harrastusmahdollisuuksia, myös ohjaajien opastamana, Vanhamäellä löytyy paljon. Lastenkodilla on polkupyöriä, suksia, lasketteluvälineitä ja oma laskettelurinne talvisin. Kesäisin on mahdollisuuksia opetella melontaa, kalastaa ja vaikka pelata jalkapalloa. Vanhamäen alueella on harrastusmahdollisuuksia jokaiselle sählystä ratsastukseen.

NUORET

TAVAT JA KÄYTÄNNÖT

Lastenkodin nuorten osastolla käytössäsi on yhteinen **tietokone**, johon on varattu jokaiselle oma Internet -aika. Talvisin koulu-aikaan tuo vuoro on 45 minuuttia henkilöä kohden ja kesäisin loma aikana se on 1 tunti henkilöä kohden. Lisäksi voit käyttää tietokonetta opiskelun tukena ohjaajan avustuksella. Voit esimerkiksi tehdä englannin kielen harjoituksia. Ohjaajan kanssa käydään läpi vastuuntuntoista Internet surffausta ja jokaisen käyttäjän jälkeen läpikäydään koneen sivuhistoria. Ja nuoren kanssa läpikäydään ”internet-säännöt”.

Lastenkodilla on myös käytössä **playstation-peli**, johon on myös jokaiselle halukkaalle oma aikansa mutta se vähennetään sitten tietokone ajasta. Joko tai. Vaihtelua tietokoneelle ja playstationille tuo nuorten osastolla oleva **biljardipöytä**, joka on nuorten vapaassa käytössä. Sen äärellä on hyvä haastaa ohjaajia tai omia kavereita pelaamaan ja kehittää omia taitojaan.

Lastenkodissa käytössäsi on viikoittainen **viikkoraha**, joka määräytyy ikätason mukaan ja lakiin pohjautuen. Rahan voit säästää tai käyttää sen viikoittaisissa viikko-ostoissa, jolloin mennään ohjaajien kanssa käymään Suonenjoen kaupungissa jossain kaupassa. Näitä ostoksia tehdessä voit itse harjoitella omaa rahankäyttöäsi. Isompien hankintojen, kuten vaatteiden tai harrastusvälineiden, ostamisesta päätetään yhdessä oman ohjaajan ja johtajan kanssa. Lastenkoti tukee myös jokaista lasta ja nuorta mahdollisuuksien mukaan hänelle parhaaksi katsotussa harrastuksessa.

Vanhamäen lastenkodissa noudatamme hyviä käytöstapoja ja henkilökohtaista hyvinvointia. Suihkutilat ovat vapaasti käytettävissäsi ja sauna lämmitetään toiveiden mukaan. Pyykkihuollosta ja vaatteiden pesusta nuoret huolehtivat itsenäisesti.

Hyvien tapojen mukaisesti **toisten yksityisyyttä** tulee kunnioittaa. Kenenkään huoneeseen ei mennä ilman lupaa, ei ohjaajat eikä muut lastenkodin asukkaat. Asuintovereita ja ohjaajia kohtaan tulee olla ystävällinen ja käytöstapoja tulee noudattaa. Esimerkiksi pienet sanat kiitos, ole hyvä ja huomenta kuuluvat lastenkodin arkipäivään. Kiroaminen ja toisten haukkuminen eivät kuulu hyviin tapoihin eikä päihteiden käyttö ole sallittua. Näillä ohjeilla takaamme mukavan ja turvallisen ilmapiirin kaikille lastenkodin lapsille ja nuorille. Lastenkodilla on olemassa niin sanottu ”sanktio” lista josta käy ilmi seuraamuksia rikkeille. (Ks. LIITE).

Tiistaisin on lastenkodilla **yhteiskokous**, jossa nuoret saavat esittää heitä askarruttavia asioita käsiteltäviksi.

YLEISTÄ SUONENJOESTA

Suonenjoen kaupunki

Suonenjoen kaupunki tarjoaa useita **virikistys- ja harrastusmahdollisuuksia**. Suonenjoella voit muun muassa pelata tennistä, jalkapalloa, jääkiekkoa, ringetteä, squashia ja frisbeegolfia. Suonenjoelta löytyy uimahalli, jäähalli, kuntosali, urheilukenttä, skeittiparkki, tenniskenttä, uimarantoja ja ulkoilureittejä talvi sekä kesäaikaan.

Käytössäsi on myös **Suonenjoen kaupunginkirjasto**. Kirjastossa on laaja valikoima nuorten kirjallisuutta, sarjakuvia ja elokuvia. Lisäksi kirjastosta löytyy paljon tietoa myös koulutehtäviä varten. Kirjastossa on käytössä myös tietokoneita, joihin voi varata itselleen ajan.

Kirjaston aukioloajat:

maanantaina klo 10 – 19

tiistaina klo 12 – 19

keskiviikkona klo 12 – 19

torstaina klo 12 – 19

perjantaina klo 10 – 15

lauantaina klo 10 – 15

Touko- elokuussa lauantaisin suljettu

(Kuva: kirjasto)

Suonenjoen kaupungin ylläpitämä **Nuorisotalo** on paikka, jossa nuoret voivat viettää valvotusti vapaa-aikaa iltaisin. Nuorisotalolla voit muun muassa pelata biljardia tai pingistä, tutustua toisiin nuoriin ja katsella vaikka televisiota yhdessä muiden kanssa. Nuorisotalolla on joka ilta kaksi työntekijää, jotka ovat mukana illanvietossa.

ti 18–21 (vain 7 lk)

ke 18–21

to 18–21

pe 18–22

(Kuva: Nuorisotalo)

Suonenjoen seurakunta

Suonenjoen seurakunnalla on myös tarjolla monille lapsille sekä nuorille suunnattuja toimintamuotoja. Suosituimpia näistä ovat lapsille suunnatut kerhot sekä seurakunnan päiväkodit. Varhaisnuorille eli noin ala-aste ikäisille löytyy kokkikerhoa sekä varhaisnuorten iltaa seurakunnan nuorisotalolla. Halukkaat voivat osallistua sählykerhoon ja päästä pelaamaan rovastikunnallisiin sählykisoihinkin!

Nuorille rippikoulutoiminnan ohella on tarjolla nuorten iltoja seurakunnan ”nuokkarilla” eli nuorisotalolla joka keskiviikko ilta. Tarkemmat tiedot aukioloajoista näet seurakunnan omasta tiedotteesta tai muun muassa koulusi seinältä! Nuortentalon iltaan kuuluu mukavaa yhdessä oloa, biljardin peluuta, lautapelejä sekä nykyään myös playsation pelejä.

Seurakunta järjestää myös kouluissa konsertteja lapsille sekä nuorille. Myös kirkossa käy esiintymässä kuuluisia laulajia esimerkiksi Juha Tapio. Meneillään olevia kerhoja ja tapahtumia löydät koulun seinälläsi olevasta seurakunnan esitteestä sekä paikallislehdessä. Rohkeasti mukaan sillä jokainen on tervetullut!

(Kuva: Suonenjoen evankelisluterilainen kirkko)

LIITE 1
SUONENJOEN KARTTA

- 1 Uimahalli
- 2 Jäähalli
- 3 Urheilukenttä/tenniskenttä
- 4 Skeittiparkki
- 5 Kaatron uimaranta
- 6 Frisbeegolf

- 7 Jalkapallokenttä
- 8 Kirjasto
- 9 Nuorisotalo

LIITE 2

SEURAAMUKSIA:

Tupakointi:

- kaverikielto, ei yksin kylille viikoksi

Alkoholin nauttiminen:

- tutkintapyyntö poliisille, alaikäiselle alkoholijuoman hankkiminen
- liikkumisvapauden rajoittaminen lastensuojelulain mukaisesti

Varastaminen:

- tavaran palauttaminen, anteeksipyyntö ja omaan huoneeseen 15 min.
- korvaa omilla rahoillaan varastamansa
- poliisiasia

Myöhästyminen sovitusta paluujasta lastenkodille:

- myöhästynyt aika vähennetään seuraavasta lastenkotiin tuloajasta
- toistuva myöhästyminen / tahallinen = seuraavan kaveri-illan menetys

Kännykän käyttö:

- nuorten osastolla; henkilökohtainen kännykkä vapaasti käytössä
- pienten osastolla; kännykät ohjaajien toimistossa
- jos kännykän käyttö aiheuttaa ongelmia, otetaan kännykkä ohjaajien toimistoon

Väkivaltainen käyttäytyminen:

- poliisitutkinta, väkivaltaan ei ole oikeutta kellään

Uhkailu ja nimittely/haukkuminen:

- sanallinen ja fyysinen uhkailu, ilta omassa huoneessa
- nimittely/haukkuminen (esim. huorittelu), ½ tuntia omassa huoneessa → anteeksipyyttäminen

Koulusta luvaton poissaolo, karkaaminen:

- liikkumisvapauden rajoittaminen
- kouluun kuljetus ja haku

Tavaroiden tahallinen hajottaminen:

- tavaran korjaaminen rikkojan toimesta tai
- tilataan korjaaja mahdollisimman pian, rikkoja maksaa korjauskulut
- anteeksi pyytäminen

Toistuva kiroileminen(2):

- seuraavan kaveri-illan menetys
- seuraavasta kiroilusta klo 18 jälkeen ei tv:n katselua (yksi ilta),
- seuraavasta kiroilusta seuraavan la/su päivän tv:n katselukielto

Liikuntaillat:

Toimiminen sovitusta poiketen kaveri-iltana tai esim. ulkojäillä ”hengailu, valehtelu ulkoilusta, kun tarkoituksena on suunnitellusti toinen. Näistä seuraamuksena: Seuraavat, esim. ulkojäille menot kielletään kahdeksi viikoksi.

Mopoilu:

Jos jatkossa tavataan ”kyytsäämisestä”, seuraamukset ovat:

1. Mopo pois kahdeksi viikoksi.
2. Kyydissä istuneelta kaveri-iltojen menetys kahdeksi viikoksi.

Tavaroiden lainaus:

- alakerran nuorilla viikkopalkitsemisen menetys molemmille osapuolille
- yläkerran lapsilla käteen jäävästä viikkorahasta 2€ säästöön molemmilta osapuolilta

LIITE 3

Pienempien lasten seuraamusjärjestelmä

- uhittelu, mitä seuraa.

1) ”Marmattaminen” (varoitus), mutta ei toistuvasti. Hetkeksi omaan huoneeseen.

2) Viikkorahojen osto-osuudesta 1 € säästöön.

3) Potkiminen, lyönti: Leikki loppuu siihen hetkeen, lapsi otetaan syliin ja keskustellaan.

Lisäksi päivän aikana viikko-ohjelma (Syke-talo, viikko-ostot, uimahalli jne.) peruuntuu.

LIITE 4

NUORTEN SIIVOUSTEHTÄVÄT MAANANTAISIN

(VASTUUALUE VAIHTUU VIIKOTTAIN)

WC:t

Pesu (peili, allas, wc-istuin)

Lattian pesu

Roskakorin tyhjennys

Roskien vienti isoon roskikseen ulos.

TV-huone ja eteisaula

Irtoroskien keräys

Lattioiden imurointi

Roskakorin tyhjennys

Huonekalut paikoillaan (sohvat, tuolit järjestyksessä)

Lattian pesu 1x kk

Pölyjen pyyhintä

Lattioiden moppaus, joka toinen(parillinen)viikko.

Keittiö ja ruokailuhuone

Mattojen ravistelu

Lattioiden imurointi

Pöytätasojen raivaus ja pyyhintä

Tiskitason pyyhintä

Lattian pesu

Kodinhoituhuone

vaatteiden viikkaus

lattia- ja pöytäpintojen raivaus ja puhdistus

Lattioiden imurointi.

Käytävä

imurointi

moppaus

käytävään kuuluu myös tv-huoneen pääty.

OHJAAJAT: ILTAVUOROLAINEN (TORSTAI)

- SUIHKUHUONEEN IMUROINTI JA MOPPAUS
- SUIHKUJEN DESINFIOINTI (KÄSIOSAT JA MUU TARPEELLINEN)

Huoneen siivoukseen kuuluu:

- lattian raivaus
- pöytien/hyllyjen järjestäminen
- puhtaat vaatteet kaappiin
- likaiset vaatteet pyykkikoriin
- imurointi
- pölyjen pyyhkiminen
- lattian pyyhkiminen, muualtakin kuin keskilattialta
- lakanoiden vaihtaminen joka toinen viikko

OHJAAJA VALVOO/TARKISTAA, ETTÄ KAIKKI TEHTÄVÄT OVAT SUORITETTU

- Elokuvaa ei lainata ennekuin kaikki ovat suorituneet huoneensa siivouksesta

Jokainen sijaa vuoteensa päivittäin!

LIITE 5

ETÄISYYKSIÄ SUONENJOELTA:

(Etäisyydet ilmoitettu pyöristettyinä täysiin lukuihin)

(Lähde; <http://kartat.enero.fi>)

Suonenjoki – Kuopio	51 km
Suonenjoki – Pieksämäki	42 km
Suonenjoki – Helsinki	334 km
Suonenjoki – Oulu	338 km
Suonenjoki – Vaasa	342 km
Suonenjoki – Joensuu	167 km